

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnice: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Stalna redakcija in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Ljubljana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto

Nuclei avversari respinti presso Agedabia

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:
In un combattimento avvenuto tra Agedabia e Marsa Brega, abbiamo respinto e in parte catturato nuclei avversari. Alcuni mezzi blindati sono stati distrutti dal nostro fuoco.
Le aviazioni italiane e tedesche hanno svolto intensa attività sulle retrovie nemiche e sulla isola di Malta.
I nostri aerosiluranti portatisi nel Mediterraneo orientale all'attacco di un convoglio fortemente scortato, hanno colpito un mercantile di oltre 5.000 tonnellate carico di truppe.
Altro piroscafo di grande tonnellaggio è stato colpito e gravemente danneggiato da velivoli tedeschi nel mare di Tobruk.
Apparecchi inglesi hanno lanciato un limitato numero di bombe dirompenti e spezzoni incendiari ieri su Paterno e su Lentini (Siracusa).
Stamane su Catania e Vizzini. Nessuna vittima, danni irrelevanti.
Un bombardiere inglese è stato abbattuto dalla difesa contraerea di Catania.
Vojno poročilo št. 597

Odbit napad pri Agedabiji

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:
Med bojem, ki je bil med Agedabijo in Marso Brego smo odbili in deloma zajeli sovražne oddelke. Naš ogenj je uničil nekaj oklepnih sredstev.
Italijansko in nemško letalstvo je razvilo živahno delavnost nad sovražnim zaledjem in nad otokom Malta.
Naša torpedna letala so napadla konvoj v vzhodnem delu Sredozemskega morja, konvoj je bil močno zastražen ter so zadele trgovski parnik, ki je imel nad 5.000 ton in je bil poln čet.
Drugi parnik velike tonaže je bil zadet in hudo poškodovan od nemških letal na morju pri Tobruku.
Angleška letala so vrgla omejeno število rušilnih in zažigalnih bomb večeraj na Paterno in Lentini (Siracusa).
Zjutraj so metala na Catanio in Vizzini.
Nobene žrtve, škoda pa nepomembna.
En angleški bombnik je bil sestreljen in sicer ga je sestrelila protiletalska obramba pri Cataniji.

Hitler odlikoval generala Marchesija

Na bojišču v Cirenajki, 20. jan. AS: Letalski general Marchesi, poveljnik letalske skupine, ki je tako uspešno podpirala boje v Libiji, je bil od Hitlerja odlikovan z nemškim železnim križcem.

Angleški rušilec potopljen

Rim, 20. jan. AS. Angleška admiraliteta poroča, da je bil potopljen angleški rušilec »Vimiera«. »Vimiera« je imel 1090 ton, oborožen je bil s štirimi 102 mm topovi in s strojinicami. Vozil je z brzino 25 vozlov.

Posadka Solluma in Halfaje je nudila junaški odpor

Berlin, 20. jan. AS. Uradni vojaški tolmač nemške vojske je, govoreč o bojih v severni Afriki, med drugim poveljeval junaški odpor, ki ga je nudila posadka obkoljenih ljudi v Sollumu in Halfaji proti nadmočnim sovražnikovim silam, ki so zapisale svetlo stran v knjigo junaške vojne zgodovine italijanske in nemške vojske.
Rim, 20. jan. AS. Italijansko-nemški oddelki, izolirani na bojišču pri Sollumu in Halfaji, ki se niso mogli opirati na drugo, kakor na svoje orožje, na svoj pogum in svoje sre, so dali vzgled za najbolj herojski odpor na pritisk sovražnika, opremljenega in oboroženega z vsemi vrstami orožja. General Fedele de Giorgis, poveljnik divizije »Savonar«, ki se je borila na tem bojišču, je bil odlikovan od Kralja in Cesarja in od Hitlerja. Visoko nemško vojaško priznanje Italijanom je zdaj, dva meseca po začetku bitke v Cirenajki, čeprav sta se morali ti dve postojanki vdati, zelo važno in značilno. V resnici Hitler ni hotel odlikovati samo zasluznega in junaškega poveljnika, marveč je hotel brez dvoma ponovno dati priznanje vsem italijanskim četam, ki so se v tesnem bratstvu z nemškimi vojniki vrgli v boj in se borijo proti angleškim napadom izbrisanju Italijo in z Italijo tudi Osišče, ker s tem uničujejo angleške upe na gospodstvo v Sredozemlju. Sovražna propaganda je pripravila svoje čitatelje in poslušalce na ugoden potek dogodkov: razbitje osnih oklepnih sil, nato pa pokositev pehotnih divizij, naj na lahek in hiter način zavajajo vso Libijo. Dogodki so pokazali ravno nasproten razvoj. Začetni sovražni masni napad je veljal, kakor je znano, naši diviziji »Arietec«, ki se je v cel

Japonska ofenziva na Malajskem polotoku na višku: Stalni letalski napadi na Singapur

Tokio, 20. jan. AS. Japonski bombniki so sestrelili 15 angleških lovcev, ki so pri Kota Tiggi skušali napasti japonske bombnike, ki so šli bombardirat Singapur. Tako poroča japonski cesarski glavni stan.
Med napadom na Singapur so japonska letala vrgla ogromno število bomb na pomorsko oporišče, ki je na zahodu otoka Singapurja in še na druge vojaške cilje. Nekaj skladišč goriva in olja je začelo goreti. Dve japonski letali pogrešajo.
Japonske čete pa so še bolj obkrožile 20.000 Avstralcev v sredini dežele Johore. Ena japonska kolona je prišla do vrat Gongpenta, ki je važno strateško središče v Johori in tako je avstralskim četam umik nemogoč.

Rim, 20. jan. AS. Angleški tisk obširno piše o položaju v Indiji in nič ne prikriva svojih skrbí. »Manchester Guardian« piše, da je Anglija vedno prepričana. Govoreč o pripravah za vseindijski kongres pravi, da se ga je udeležilo le 250 članov namesto 400, ker je med odsotnimi mnogo takih, ki so zaprti. Toda — tako nadaljuje list — Anglija je vedno prepričana in zakaj bi morala narediti izjemo z Indijo. List pikro pripominja, da mnoga vprašanja, o katerih bi se moralo razpravljati na kongresu, ne zanimajo več ne kongresa, ne Indije, da se je zadržanje Indijcev že popolnoma spremenilo, in sicer v prilog Vzhodne Azije.

Tokio, 20. jan. AS. Poročila z malajskega bojišča poročajo, da so po zasedbi Pancing Besaria Japonci nadaljevali s svojimi napadi in da so zavzeli tudi nekatera druga važna mesta južno in vzhodno od Johore Baru. Drugi japonski motorizirani oddelki so uspešno popolnoma obkrožili angleške oddelke in jim preprečili umik proti Singapurju. Z njimi se je razvila ostra uničevalna bitka.

Bangkok, 20. jan. AS. Radio Madras poroča iz Radgoona, da so se angleške čete zaradi sovražniške grožnje umaknile iz Taboya in se podale na ugodnejše postojanke.

Tokio, 20. jan. AS. Japonsko letalstvo neprenehoma napada Singapur. V zadnjih treh dneh je bilo sestreljenih 34 angleških letal, bila so napadena in zažgana letališča ter mnoge druge letalske in pomorske naprave v tej trdnjavi.

Tokio, 20. jan. AS. Boji na Filipinih se bližajo k odločilnemu koncu, v kolikor Japonci vedno bolj pritiskajo ter se približujejo postojankam, ki so še v ameriških rokah.

Nankok, 20. jan. AS. Radio Singapur je povedal, da so se avstralske čete na malajskem bojišču danes prvič spopadle z Indijci, ki so bore ob strani Japoncev. Avstralsci so bili silno preseženi. Do takrat se jim je skrbno prikrivalo, da so mnoge skupine Indijcev prešle k Japoncem. Brez dvoma so bili sestavljeni japonsko-indijski oddelki iz teh čet.

Na južnem koncu Malajskega polotoka

Sanghaj, 20. jan. AS: Zadnje novice z malajske fronte pravijo, da so Japonci dosegli skrajno južno točko Malajskega polotoka. Japonci, ki so napredovali od vzhoda in severa, so se združili pri Johore Baru ob tesni ožini, ki loči Singapur od Malajskega polotoka in so zaprli pot umikajočim se ter obkoljenim angleškim četam, ki jih je okoli 20.000

Letalski napadi na Sumatro

Bangkok, 20. jan. AS: Japonsko letalstvo nadaljuje z načrtnim bombardiranjem Sumatre. Japonski bombniki v spremstvu lovcev, ki so obiskovali s strojniškim ognjem in strmoglavih poletih nizozemske čete, so povzročili zelo veliko razdejanje v nizozemski garniziji. 13 bombnikov je napadlo Medan, ponovno je bil bombardiran tudi Ambon. Napadenih je bilo tudi nekaj drugih letališč.

Japonske čete v Birmaniji

Macao, 20. jan. AS: Iz angleškega vira v Singapurju se je izvedelo, da so večeraj zvečer tamkaj poudarjali, da je položaj na Malajskem polotoku izredno težak. Tokio poroča, da so japon-

ske čete že nekaj deset kilometrov proč od angleške trdnjave, te čete pa so sestavljene večinoma iz padalcev.

Potrjuje se, da so Japonci zasedli mesto Tavoy in bližnje letališče, ki so ga začeli takoj uporabljati. Tavoy je središče proizv. kositr

Birmanija

je dežela zahodno od Tajske in severno od Malajskega polotoka, je zelo gorata, in sicer doseže gorovje ponekod višino 4000 metrov. Dežela leži ob Bengalskem zalivu, po deželi pa se raztezajo obsežni pragzdovi. Razlika v klimi med obalo in notranjostjo je zelo velika, zemlja pa je večinoma zelo plodna in so zlasti polja, obdelana z rižem, zelo razsežna. Poleg Tajske je Birmanija tista dežela, ki dobavlja svetovnemu trgu največ riža. Glavna prometna žila je 1600 km dolga reka Iravadi in ob tej reki živi največ prebivalstva. Domače prebivalstvo je mongolskega plemena, vendar pa se je zlasti v zadnjih desetletjih naselilo zelo mnogo Indijcev

Uspešni napadi na Krimu se nadaljujejo

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 20. januarja: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja, da so na Krimu sovražne sile, ki se vojskujejo severozahodno od Feodosije, bile znova še bolj odbite proti vzhodu.

Nadaljujejo se obrambni boji na bojišču pri Doncu in na srednjem in severnem odseku. Med zmagovitim napadom napadalnih čet je oddelk slovaških čet sovražniku prizadel krvave izgube.

Letalstvo je vzdolž celega vzhodnega bojišča čisto v težkih razmerah podpiralo boje na kopnem. Bombe so na več krajih prekinile železniško prago proti Murmansku. Vlak za prevoz goriva je bil zažgan.

V Severni Afriki delovanje patrol in topništva z obeh strani.

Grof Ciano se je vrnil v Rim

Rim, 20. jan. AS: Danes zjutraj je prispel iz Budimpešte v Rim zunanji minister grof Ciano. Na postaji ga je pozdravil tajnik Stranke, več članov Vlade, nemški veleposlanik in madžarski odpravnik poslov.

General Ambrosio — novi načelnik generalnega štaba v vojski

Rim, 20. jan. AS. Uradni vojni list objavlja v prihodnji številki naslednjo spremembo: General Vittorio Ambrosio, poveljnik armade, zapušča poveljstvo II. armade in prevzema z današnjim dnem, 20. t. m., posle načelnika generalnega štaba v vojski. Z istim dnem zapušča general armadnega zbora Mario Roatta mesto načelnika generalnega štaba v vojski ter prevzema poveljstvo II. armade.

Načelnik nemškega glavnega stana v Budimpešti

Budimpešta, 20. jan. AS. Uradno poročajo, da bo danes prispel v madžarsko prestolnico na uradni obisk načelnik vrhovnega generalnega štaba nemške vojske maršal Keitel. Na Madžarskem se bo ustavil več dni, da vrne lanski obisk vrhovnega poveljnika madžarske vojske generala Bartha. Uradno sporočilo o obisku maršala Keitela je bilo sprejeto madžarskih vojaških krogih z globokim zadovoljenjem.

Nova vlada v Pragi

Berlin, 20. jan. AS: Nova vlada češkega in moravskega protektorata, ki je bila imenovana in je prisegla predsedniku dr. Haechl, je naslednja: dr. Jaroslav Krejčí, pravosodni minister; Richard Biner, notranji minister; dr. Walter Bertsch, minister za gospodarstvo in delovni minister; polkovnik v p. Emanuel Moravec, minister za narodno vzgojo in propagando; Adolf Hrubí, minister za poljedelstvo; dr. Heinrich Kamenický, prometni minister; dr. Jožef Kalfus, finančni minister. Trije ministri prejšnje vlade so bili odstavljani. Od danes opoldne naprej je odpravljeno izredno stanje, ki je bilo uvedeno za nedoločen čas v Pragi in Brnu.

Orjaška borba na vzhodu je mejnik do zmage

Berlin, 20. jan. AS. »Völkischer Beobachter« objavlja dopis z vzhodnega bojišča. Dopisnik opisuje neizmerno žrtve in strašno trpljenje, ki ga mora prestopiti nemška armada zaradi ostrega ruskega podnebja. Ta orjaška borba proti naravi in proti obupnim napadom sovražnika, ki je bil že tepen, je mejnik na poti k odločitvi. Sovražnikovi napadi morajo biti zadržani in odbiti za vsako ceno. Vojak je v boju z zimo, motorizirani oddelki pa se morajo na svojstven način boriti proti nevarnosti, da bi ne ostali zamrznjeni v ledu. Na stotine vojakov in domačih prebivalcev vsak dan

in Kitajcev. Glavna trgovska središča so: Mandale, Bahamo in Rangoon. Kulturno je bila dežela vedno pod vplivom Indije, vendar pa v deželi ni bilo kast. Površina dežele znaša 605.277 km², število prebivalstva pa 13.212.000. Glavno mesto je Rangoon.
Od leta 1054 do 1278 je v deželi vladala domača dinastija, ki pa je nato podlegla kitajskemu sunku. Staro glavno mesto Pagan je bilo razdejano. Pod kitajskim nadzorstvom je v deželi vladala dinastija Šan do l. 1531, ta dinastija pa je prišla iz vzhodnega Benaresa. Nove kneževine pa so se ustanovile v Avi, Peguju in Arakanu. Po državljanski vojni in notranjem razpadu je propadla dinastija Šan in močno cesarstvo je ustanovila dinastija Taungu. Leta 1753 je kneževina Ava postala samostojna. Leta 1824 je v razmere v Birmaniji posegla Anglija, ki je napovedala vojno in podpisala z Birmanijo mir leta 1826 v Arakanu in Tenaserinu. L. 1885 so Angleži zajeli zadnjega kralja Thila in Birmanijo je lord Dufferin leta 1886 priključil angleški Indiji. V avgustu 1931 je v Birmaniji izbruhnil večji upor.

Uspešni letalski napadi so se v Cirenajki izvedli proti pristaniškim napravam in proti cesti ob obrežju. Bombardirana so bila zbirališča avtomobilskih vozil in taborišča južno od Agedabije. Pri Tobruku so nemška letala večkrat zadela na obkroževala skupino trgovskih ladij.

Vedno bolj učinkovito se nadaljuje bombardiranje La Valette in angleških letališč na otoku Malti.

Berlin, 20. jan. AS. Nemški vojaški uspeh pri Feodosiji je predvsem posledica odličnega poveljnika polkovnika Müllerja. Njegov polk je najprej s smelnim napadom uničil dve sovjetski bateriji, nato več sovjetskih tankov, ki so skušali zadržati njegov napad in je končno prebil rdeče obrambne postojanke ter vdrl v mesto. Samo ta polk je zajel nad 2000 ujetnikov ter mnogo vojnega gradiva.

Praga, 20. jan. AS. Nova vlada češkomoravskega protektorata je imela večeraj drugo sejo, na kateri je bila izdana vladna izjava, v kateri se med drugim potrjuje zveza vseh tvornih sil v deželi in trdna povezanost usode Češke in Moravske z usodo Nemčije, kakor tudi volja, sodelovati za dosego zmage nad boljševizmom in bogataštvom ter za novi evropski red.

Italijanski opolnomočenec v Parizu

Pariz, 20. jan. AS. Večeraj zjutraj je prispel v Pariz politični opolnomočenec italijanski veleposlanik Gino Butti. Ob prihodu so ga pozdravili opolnomočeni minister Schleier, ki je nadomestil nemškega političnega opolnomočenega nemškega veleposlanika Abetza, vojaški poveljnik v Franciji general Stülpnagel in šef njegovega štaba, zastopnik generala Darlana, zastopnik francoske vlade v Parizu, generalni konzul Orlandini in mnogi drugi.

Protest francoskega poslanika v Kairu

Pariz, 20. jan. AS: DNB poroča: Kakor poroča »France socialist«, se je francoski poslanik v Kairu po prekinitvi diplomatskih odnosov med Egiptom in Francijo, upr napostil pot v domovino, ko je zvedel, da so bili nekateri francoski državljani samo zato, ker so hoteli ostati zvesti svoji domovini, aretirani. Francoski poslanik ne bo odstopal prej, dokler egiptovske oblasti ne bodo dale zadoščenja in nepravilno zaprte francoske državljane izpustile na svobodo.

Angloži štedijo z vodo

Lisbona, 20. jan. AS. Angleški radijske postaje in angleški tisk živahno priporočajo angleškim gospodinjstvom, da naj štedijo z vodo. Če bodo štedile z vodo, bodo štedile z elektriko, ki mora črpati vodo. V vsej Angliji so tudi začeli zbirati konzervne skatlice.

»Narodni tobak« v Franciji

Pariz, 20. jan. AS. Ravnatelj francoske narodne tobačne proizvodnje Higard je dal zastopnikom tiska izjavo, da bo zaradi slabega tobačnega izdelka prišel v prodajo v Franciji »narodni tobak«, ki bo vseboval le nekaj pravega tobaka, v ostalem pa bo imel tobačne nadomestke.

Selitev bivših evropskih vlad iz Londona v Ameriko

Lizbona, 20. jan. AS. Že večkrat je bilo govora o tem, da kažejo Združene države trdno voljo prevzeti mesto zaveznic in prijateljev Anglije v političnem ter vojaškem vodstvu sedanje vojne. Ta trditve dobiva novo potrdilo v poročilu agencije United Press, ki pravi, da se bodo morale bivše evropske vlade, ki so se zatekle v London, preseliti v Washington in sicer zaradi tega, da bi bilo olajšano pošiljanje vojnih potrebščin zavezniškim državam.

Z vsega sveta

Amerika

Ladja, polna tankov, je bila potopljena ob ameriški obali pred New Yorkom. Tako je objavilo ameriško mornariško ministrstvo. Ladjo je torpedirala sovražna podmornica.

Anglija

Banke se zapirajo v Angliji. Največja angleška bančna družba Barclay je imela občni zbor in je generalni ravnatelj sporočil delničarjem, da je bančno društvo moralo zapreti 470 podružnic.

Turčija

Parnik s turškimi bankovci je bil potopljen na Egejskem morju. Parnik je bil angleški in je iz Anglije vozil v Turčijo ogromno količino bankovcev po 100 lir s sliko predsednika turške republike İsmeta İnönüja. Potopljen je bil blizu Pireja. Dasi je mnogo bankovcev na la način bilo uničenih, je turška narodna banka vendarle objavila popis serij in števil bankovcev, ki v Turčiji ne bi imeli veljave.

Stroge odredbe

Je vlada predpisala proti tistim nameščencem in uslužbencem državne obrambe, ki ne bi v redu opravljali svoje dolžnosti. Za težke prekrške bodo sodišča izrekala tudi smrtno kazen. Posebne turške vojaške komisije so te dni najstrožje pregledale vse naprave za morebitno turško mobilizacijo.

Med Nemčijo in Švico

bo sklenjena trgovinska pogodba in bo v kratkem prišlo v Ankaru švicarsko gospodarsko zastopstvo, ki se bo pogajalo s turško vlado.

Železniški promet z Evropo

še ne bo mogel biti odprt, ker so poplave in sneg ter led porušile železniški most pri Merachi. Most je bil najprej samo hudo poškodovan, nato pa se je zrušil. Ta most so šele pred kratkim zgradili, sedaj bo pa promet z Evropo mogel biti obnovljen šele, ko bodo zgradili nov most.

Nemčija

Maršal Brauchitsch je moral biti te dni operiran zaradi motenj srca. Zdravstveno stanje bolnika je zadovoljivo, vendar pa bo maršal Brauchitsch moral oditi na zelo dolg dopust. Hitler je poslal Brauchitschu priručne želje za čimprejše popolno okrevanje.

Nemški finančni minister

bo konec tega tedna prišel v Milan, kjer bo imel predavanje v trgovski zbornici.

Bolgarija

Dva mohamedanska kmeta sta bila v južni Bolgariji obsojena na smrt, ker sta volunirali v korist nekuj tuji državi, od katere sta tudi prejela denar.

Kuba

Obhali so se pretrgali nad Havano, prestolnico Kube. Voda je zlasti močno razdeljala stari trgovski del mesta. Mnogo hiš je bilo porušeni. Dve osebi sta mrtvi, škoda je pa ogromna.

Nemški optanti iz Ljubljane

Ljubljana, 20. januarja.

Za preselitev v Nemčijo so zaprosili na podlagi italijansko-nemškega sporazuma z dne 20. oktobra 1941-XIX:

Ružigaj Zorka poroč. Marek, Seebacher Brunhilda, Ecker Jožef, Tschada Ferdinand, Biber Marija por. Tschada ter njuni otroci Elinor Hugo in Hildegard, Kette Josip, Marscher Viktorija poroč. Kette ter njuni otroci Roman, Friderik, Teodor in Vera, Mach Josip, Halbensteiner Lena, Ahlfeld Gertra, Koch Ciril, Jedretsch Daniela por. Koch ter njuna otroka Uršula in Mihael, Krumbholz Herman, Putick Marija por. Krumbholz, Ledl Janez, Skasa Suzana por. Ledl ter njuna otroka Dagmar in Janez, Woltschnigg Julij, Czerny August, Götz Bertram, Finz Marija por. Götz, Götz Rudolf, Benedik Joža por. Götz ter njuni otroci Helena, Ana, Franc, Marija, Marta, Stefanija in Rudolf, Eberl Leopoldina, Goritschnigg Imenraut, Andretto Valentin, Bedratsch Josip, Huberle Ada por. Bedratsch, Posarschek Antonija por. Bradatsch in Cerar Danilo.

Na podlagi določbe § 15. točka 1. za izvedbo omenjenega sporazuma morajo morebitni upniki zgoraj navedenih oseb prijaviti v treh tednih od te objave v Službenem listu svoje terjatve, iz katerega kolik naslova Visokemu komisariatu za Ljubljansko pokrajino Pobotnemu uradu za dolgove in terjatve, štari trg 34-11.

Gospodarstvo

Navodila za nakup oblek osebju

Za navodila o racionirani prodaji tekstilnih predmetov meseca novembra lanskega leta je bila dana možnost nekaterim ustanovam in podjetjem nakupiti si s potrebnimi boni oblačilne predmete, ki jih potrebujejo za uniforme svojega osebja, na splošno pa je veljalo načelo, da se morajo tudi za nakup teh oblek porabljati oblačilne karte. Toda obstaja mnogo ustanov in zavodov, ki so doslej kupovali svojim uslužbencem službeno obleko. Ti so se sedaj obrnili na ministrstvo za korporacije, ki je izdalo naslednje pojasnilo: za banke, ustanove, zavode, družbe in podobno: če hočejo še nadalje nabavljati skupno blago za oblačilne predmete svojega osebja, lahko od kart svojih uslužbencev odrežejo primerne odrezke, te odrezke pa potem lahko skupaj pošljejo s seznamom osebja ter z navodbo številke osebne nakaznice vsakega posameznika Pokrajinskemu korporativnemu svetu, ki jih mora potrditi, potem ko uniči te odrezke, izda pa za to potrebne bone za nakup. Isto velja tudi za druge urade in podjetja, ki hočejo nabaviti svojim uslužbencem oblačilne predmete.

Uvoz električnega toka. Izvedba nekaterih velikih elektrarn, ki bodo v nekaj letih gotove, bo zelo povečala proizvodnjo električnega toka. Do tedaj pa je treba ugotoviti smernice glede uvoza električnega toka iz inozemstva, da bi morebiti prišli tudi do zgradbe novih naprav izven italijanskih meja. AGIT poroča v zvezi s tem, da se pripravljajo zakonski načrt, ki bo izpremenil dosedanja določila glede uvoza električnega toka; ta načrt se nanaša na poenostavljen postopek za uvoz in izvoz električne energije, nadalje odpravlja državno davščino na uvoz električnega toka iz inozemstva in končno določa, da velja dovoljenje za uvoz električnega toka stalno, ne pa samo za 10 let, kot je veljalo doslej.

Ustanovitev nove pozavarovalne družbe v Italiji. Nedavno je bila ustanovljena v Italiji Zveza za kritje velikih rizikov in pričakovati je v kratkem, da bo izšel zakonski dekret, ki omogoča tudi velikemu državnemu zavodu INA, da se udeleži te zveze, ki ima za namen kritje velikih rizikov. Ta zveza bo neke vrste pozavarovalna družba za vse evropsko celino. Predvsem bosta pri tem udeleženi zavarovalnici Italije in Nemčije.

Postne tarife Italija-Nemčija. Ravnateljstvo pošt v Rimu je odredilo za postne zveze med Kraljevino, kolonijami in posestvi ter Nemčijo in češkomoravskim protektoratom in poljskim generalnim guvernementom naslednje tarife: pisma do 20 gramov 12 pfenigov, kar je 1 lira, nad 20 gramov do 250 gramov 24 pfenigov, t. j. 2 lire, za vsako težo nad 20 gramov do 1000 gramov: od 250 do 500 gr 40 pfenigov, od 500 do 1000 gr 60 pfenigov, navadne dopisnice 6 pfenigov t. j. 0,50 lir, s plačanim odgovorom 12 pfenigov ali 1 lira.

Trgovinska pogajanja med Italijo in Turčijo. Vse se razgovori za sklenitev nove trgovinske pogodbe med Italijo in Turčijo. Turčija namerava uvažati iz Italije kemične in zdravilne proizvode, usnjene in krznenne predmete ter filme.

Italijansko-nemško industrijsko sodelovanje. V ponedeljek se je začel sestanek med industrijsko konfederacijo iz Rima in nemškim društvom inženirjev za nadomestni material pri gradnji strojev in aparatov.

Kmetijske hiše zgrajene v Italiji. V petih letih od 1937 do 1941 je bilo v Italiji zgrajenih 18.369 kmetijskih hiš, popravila pa so bila izvršena na 12.457 hišah, tako da je s tem italijanski kmet pridobil 30.306 novih modernih stanovanjskih in gospodarskih zgradb.

Nemški finančni minister pride v Milan. DNB poroča, da namerava nemški finančni minister v kratkem priti v Rim, kjer bo govoril na sestanku nemško-italijanske trgovinske zbornice.

Belgrajska mestna hranilnica izkazuje v zadnjih devetih mesecih zvišanje vlog za 6,7 milijonov din. Od 6. aprila do 17. decembra je dala hranilnica 174 posojil v skupnem znesku 40,3 milij. dinarjev.

Zidje v romunski industriji. Na osnovi romunskega zakona o razlastitvi židovskega premoženja, je lani prevzela država 414 podjetij z glavnico 882 milij. lejev, med temi je bilo 119 in 265 mlinov.

Slovaška narodna banka ima v tekočem letu za naloge, kot je dejal njen guverner dr. Karvas, predvsem ohraniti stabilnost slovaške krone, za kar pa je predpogoj močna organizacija cen in mezd. Posebno pozornost mora posvečati kreditnemu trgu, kjer je nastalo povpraševanje. Guverner je zavzel svoje stališče tudi glede velikih klirinških aktivnih saldov, ki jih ima Slovaška. To vprašanje interesira vse slovaško gospodarske kroge. Gre predvsem za likvidacijo salda 2 milijard slovaških kron, ki je vsebovan v markah. Namen slovaškega gospodarstva je, odpraviti ta saldo s povečanim uvozom iz Nemčije. Računati je, da bo slovaški uvoz v tekočem letu zelo narastel, tako da se bo ta klirinški saldo zmanjšal.

Bolgarski izvoz tobaka je lani znašal 23.622 ton v vrednosti 1.859,3 milij. lefov.

Inozemske banke v Španiji. Te dni sta sklenili likvidirati svoje posle v Španiji dve angleški banki, med njima ena kanadska. Tako bo ostalo v Španiji sedaj samo še 9 inozemskih bank, in sicer ena italijanska (Banca nazionale di lavoro), nadalje tri nemške, tri angl. in dve francoski.

Umetni kavčuk v Ameriki. AS poroča: Glavne tvrdke, ki se bavijo s kemičnimi in petrolejskimi ter kavčukovimi proizvodi, so s pomočjo vlade sklenile zgradbo novih tvornic za umetni

Iz Srbije

Razdeljevanje drv med siromašne sloje v Belgradu. Za božične praznike je belgrajska občina razdelila v Belgradu med siromake 6000 kub. m. drv. Kurjavo so dobile predvsem družine vojnih ujetnikov, invalidov in tiste družine, ki sploh nimajo nobenih drv in, ki nimajo večjih mesečnih dohodkov od 3.000 dinarjev. Meter drv je občina prodajala po 100 do 330 dinarjev.

Srbija ima premalo krompirja. Srbsko kmetijsko ministrstvo je začelo v zadnjem času veliko akcijo za povečanje saditve krompirja. Dosedaj so v Srbiji pridelovali krompir samo na površini 20.000 ha.

Davek na nezaslužene kurzne dobičke. Srbska vlada je izdala uredbu o uvedbi davka na nezaslužene kurzne dobičke.

Čuvanje belgrajskega mesta. Poročali smo že, da so v Belgradu proglasili Kalemegdan za nacionalni park. V to svrhu je vlada izdala posebno uredbu o čuvanju belgrajskega mesta. Po tej uredbi se deli mesta okoli Kalemegdana proglajajo za zgodovinski spomenik, sam park na Kalemegdanu pa za nacionalni park. V zgornjem delu mesta nameravajo pozneje postaviti mogočen spominski dom.

Natečaj za izdelavo idejnih skic za nove srbske bankovce. Srbska Narodna banka in finančni minister sta objavila natečaj za izdelavo idejnih skic novih srbskih bankovcev po 1000, 500, 100, 20 in 10 dinarjev. Prvotni rok je potoke 31. decembra lanskega leta, podaljšani rok pa dne 15. januarja.

Srbski oficirji-vojni ujetniki za Nedića. Belgrajsko časopisje, med njimi »Donau Zeitung«, iz katere povzemamo te podatke, objavlja sporočilo srbske agencije »Rudnik«, da je za novo leto nad 6000 srbskih oficirjev iz različnih ujetniških taborišč poslalo generalu Nediću svoje čestitke in resolucije, s katerimi mu izrekajo svojo zvestobo in vdanost.

Takse na vžigalnike. Srbska monopolska uprava poziva vse lastnike vžigalnikov, da je treba čimprej za vsak vžigalnik plačati takso 100 dinarjev. Kdor te takse ne bi do konca tega meseca plačal, mu bo vžigalnik vzet, razen tega bo pa moral plačati še visoko kazen.

Prodaja čevljev Srbiji. Za nakup novih čevljev so tudi v Srbiji izdali nakaznice. Dobi jih pa samo tisti, ki doma reš nima nobenih starih čevljev, ki bi jih mogli še uporabljati. Dosedaj so na ta način izdali nakaznice že za nakup 20.000 parov čevljev.

Ustanavljanje policijskih šol in tečajev po Srbiji. V vsa mesta, ki so določena za sedeže novih okrožij, so že odprazovali posebni organi notranjega ministrstva ter bodo na kraju samem ustanavljali spopolnitve policijskega kadra potrebne policijske šole in tečaje. Glavna policijska šola, ki je v Belgradu, je že prišla s poukom.

Problem prehrane Belgrada. Šef socialnega urada belgrajske občine je oni dan dal časnikarjem podatke o dosedanjem delovanju tega odseka zaradi prehrane belgrajskih siromašnejših slojev. Med drugim je poudarjal, da bo to vpra-

kavčuk, in sicer z zneskom 400 milij. dolarjev. Proizvodnja umetnega kavčuka v Združenih državah je šele v poletih in znaša v sedanjih napravah komaj 100.000 ton. Če računamo še nove tovarne, bo znašala proizvodnja čez nekaj časa 500.000 ton.

Nova severnoameriška črna lista. Agencija Stefani poroča, da so ameriška oblastva povečala dosedanja črna lista tvrdk, s katerimi Američani ne smejo trgovati, in sicer je vnesenih v listo 1800 oseb in tvrdki iz Portugalske in kolonij, Španije in kolonij, Švedske Švice in Turčije.

Premija za proizvodnjo nekaterih kovin v Združenih državah. Trgovinski minister Zedinjenih držav je po sporočilu Agencije Stefani napovedal uvedbo posebnih premij za povečanje proizvodnje nekaterih kovin, ki naj bi bila večja kot leta 1941. Zato pa ne bodo zvišane sedanje cene. Premija bo znašala za baker 17 centov, 9,25 centa za svinco in 11 centov za cink.

Zmanjšanje proizvodnje bombaža v Egiptu. Da bi se povečala proizvodnja žitaric, je egiptovska vlada prepovedala saditev bombaža v zgornji Nilovi dolini. Ta ukrep je bil diktiran zaradi tega, ker manjka ladij za prevoz žite v Egipt.

Racioniranje živil na Portugalskem. Doslej je obstajalo racioniranje na Portugalskem samo za bencin, sedaj pa je zaradi razširjenja vojne potrebno, da se razširi krog racioniranja tudi na razna živila, ki jih mora Portugalska uvažati, to so zlasti kava, riž, sladkor in nekatere vrste rib.

Iz Hrvatske

Ustanovitev vrhovnega delovnega sodišča v Zagrebu. Hrvatski glasnik za politična, gospodarska in kulturna vprašanja »Za Dom« poroča, da načrt uredbe o delovnih odnosih v sedanji hrvatski državi predvideva tudi ustanovitev vrhovnega delovnega sodišča. Novo delovno sodišče bo moralo paziti, da se bodo ustaška načela glede nove gospodarske in družbene ureditve z novimi obveznimi skupnimi delovnimi pogodbami tudi v celoti uresničila.

Iz hrvatske diplomacije. Prejšnji hrvatski poslanik na Finskem dr. Milorad Stražnički je imenovan za poslanika I. razreda v zunanjem ministrstvu v Zagrebu. Za tajnika v zunanjem ministrstvu je imenovan dr. Ivan Rauch. Zunanje ministrstvo v Zagrebu je poslalo tudi pomočnika poslaniku v Berlin. Na to mesto je postavljen s položajem poslanika II. razreda dr. Turina, ki je že odpotoval v Berlin.

Skrb za narodno zdravstvo na Hrvatskem. Z zakonsko odredbo z dne 27. decembra lanskega leta je dobil minister za zdravstvo pooblastilo, da lahko izjemoma od veljavnih predpisov določa višino stroškov za oskrbo in zdravljenje v državni, mestnih in občinskih bolnišnicah, kakor tudi v privatnih bolnišnicah s pravico javnosti, v bolniških ambulantah in zdraviliščih. Na podlagi tega pooblastila je minister že predpisal naredbo za oskrbo in zdravljenje v vseh navedenih bolnišnicah. Višina oskrbnine je različna in upošteva davčno obremenitev posameznika. Naredba določa, da siromašnejši sloji in družine z otroki plačajo nižje pristojbine.

Sadjarstvo — važna hrvatska gospodarska panoga. Od skupne poljedelske površine sedanjega hrvatskega državnega področja, ki znaša 5 milijonov 678.636 ha, odpade na sadovnjake 93.263 ha (1,6%). Po statističnih podatkih so imeli na Hrvatskem od leta 1937. do 1939. povprečno 24 milijonov 654.491 sadnih dreves. Na južno sadije je odpadlo 2.495.824 stebel, na ostale vrste sadnega drevja pa 22.158.667 stebel. Od posameznih vrst sadja so na prvem mestu zastopane slive, zatem pridejo jablane (9,95%), hruške (6,71%), orehi (4,85%), marelice (0,75%), Breskve (1,94%), češnje (3,08%), višnje (1,55%), kostanj (1,75%). Med južnim sadjem so na prvem mestu oljke (1 milijon 887.238 stebel), na zadnjem pa pomaranče.

Popisovanje živine na Hrvatskem. Na Hrvatskem so pričeli popisovati vso živino. Dosedanji podatki, s katerimi razpolagajo oblasti, so iz leta 1938. Po tedaj zbranih podatkih je bilo na površini, ki je sedaj priključena hrvatski državi, na 101.390 kv. km pri gostoti prebivalstva 44,73 prebivalcev na kv. km, 623.000 konj, 1,9 milijona glav goveje živine, 25.000 oslov, 7500 moli, 1,3 milijona svinj, 2,4 mil. ovac, 567.000 koz in 8,5 milijona komadov perutnine.

Temelji mednarodnega reda: Varstvo manjšin

Iz »Osservatore Romano« prinašamo v prevodu članek o izredno važnem vprašanju mednarodnega reda.

V svoji božični poslanici iz leta 1939 je sv. oče zelo modro podčrtal potrebo, da mora v novem mednarodnem redu poglavje potreb in pravičnih zahtev manjšin biti tista točka, ki mora nase obrniti pozornost, če se hoče doseči boljša ureditev Evrope, upoštevati pravne potrebe in pravične zahteve narodov in ljudstev, pa prav tako tudi etničnih manjšin.

Točka 4. papežev božične poslanice iz leta 1939 je bila nato še bolj razvita v drugi točki božične poslanice iz leta 1941, ki pravi: »V novem redu, ki bo slonel na moralnih načelih, ni mesta za odkrito zatiranje in za zahrbtno postopanje s kulturnim in jezikovnim imetjem narodnih manjšin, da bi jih pri tem ovirali ali pa omejevali njihovo gospodarsko sposobnost, da bi omejevali ali pa odpravljali njihovo naravno plodnost. Kolikor bolj vestno bo pristojna državna oblast spoštovala pravice manjšin, toliko bolj gotovo in uspešno bo mogla od njih zahtevati lojalno izvajanje državljanških dolžnosti, ki so skupne vsem drugim državljanom.«

Nikdo se ne more izogniti poglobitvenemu pomenu teh načel in kdor ni pozabil nedavne zgodovine, lahko razume obsežen pomen tega dvojnega opozorila: 1. izključiti je treba sleherno zatiranje štirih naravnih pravic manjšin in to je pravica za ohranitev kulturnega patrimonija, jezikovnega patrimonija, gospodarske sposobnosti in naravne plodnosti; 2. poudarja se potreba medsebojne lojalnosti pri zvezah med državo in etničnimi manjšinami.

Izredna in granitna vrednost teh načel pa je še bolj jasna, če se upoštevajo nekatera načela mednarodnega prava v zvezi z zgodovinskimi skušnjami iz zadnjih desetletij.

— ★ —

Vprašanje manjšin je značilno vprašanje v politiki našega stoletja. V drugih časih razlika v jeziku, navadah in v veri med državljani iste države ni postavljala nepremagljive ovire za ohranitev in za razvoj mirnega sožitja. Vendar pa v preteklih stoletjih ne manjka vzgledov za mednarodne varščine pravic prebivalstva iz priključenih pokrajin (v tem oziru so značilne

varščine, ki sta jih ugonobila Friderik II. in Katarina II. Poljakom na ozemlju, ki je bilo priključeno Prusiji ali Rusiji), toda lahko se reče, da je vprašanje zaščite manjšin postalo izredno živo, ko se je podčrtala narodnostni značaj moderne države.

Pod vplivom narodnostnih načel se je državna zakonodaja pocenotila. Država uveljavlja jezikovno enotnost, uvaja lastne šole, ukazuje obvezne popise, priznava državno vero. Ta razvoj zedinjevanja, ki v veliki meri veže vezi med oblastjo in državo, čisto zaostruje težave mirnega sodelovanja med državo in manjšinskimi prebivalstvom, ki živi ob robu narodnostnega življa.

Dasi je bilo v 19. stoletju potrjeno načelo o narodnosti, potrjeno je bilo načelo o samoodločitvi narodov v 20. stoletju, je vendar cela množica vprašanj vedno ovirala, da bi meje narodov bile v skladu z mejami držav, kajti poleg narodnostnega in etničnega stališča bi bilo treba upoštevati vse, zgodovinsko, gospodarsko in strateško obliko meje. Narodnostne skupine pa se drobijo med seboj in prodirajo druga ob drugi, države pa zahtevajo enotnost, združenost in organsko enotnost, ki praktično nikdar ne more zadostiti popolni izvedbi narodnostnega načela. Iz tega izvira potreba vpoštevanja nagibov, sporazumov, omejitev in dopolnil, vse to pa sestavlja in spremlja ves zgodovinski razvoj mednarodnih zvez med modernimi državami.

Težave so postale zlasti zelo velike za vojno v letih 1914 do 1918 in z mirovnimi pogodbami, ko so ustvarjalci teh mirovnih pogodb hoteli reorganizirati Evropo na temelju načel o samoodločbi narodov, pa so morali omejevati in krotiti to vodilno načelo pri izvajanju, ker bi to privedlo do še večje ustanovitve majhnih držav, ki skoraj ne bi bile sposobne samostojno živeti.

Tako je bilo zlasti v srednji in podonavski Evropi ustanovljenih mnogo držav, ki so površile priznanje političnih pravic glavnih narodnostnih skupin, istočasno pa so obsegale žrtvovanje želja in zahtev manjših narodnostnih skupin, to žrtvovanje pa je nasvetovala primernost naziranja, da naj ne žive manjši organizmi, ki ne bi imeli dovolj sredstev za življenje.

Zmagoviti narodi, ki so narekovali mirovne pogodbe, so v nove državne dogovore uvedli takozvano »varstvo manjšin«, da bi preprečili, da bi nove države, ali pa tudi stare države, ki so se zelo povečale, krenile na pot kršitev pravic narodnih manjšin.

— ★ —

Ali je potrebna mednarodna zaščita, da bi bile pravice manjšin priznane in spoštovane? Tudi po izkušnjah iz zadnjih 20 let, postane to vprašanje v celoti odprto

Poudarja se, da lahko etnično različne skupine mirno sodelujejo med seboj in sicer brez mednarodne zaštite. Tak vzgled imamo v Združenih državah, kjer ena etnična skupina, pa če tudi večja, na manjšo ne gleda drugače, kakor s stališča popolne enakosti. Prav značilen se zdi tudi vzgled švicarske konfederacije, kjer prebivalstva razen narodnosti, raznih jezikov, pravic in vere brez ozira na njihovo številčno stanje sodelujejo na temelju popolne pravne enakosti in pri tem na manjšino nikdo ne gleda kot na del, ki bi bil pravno drugemu podrejen.

Toda vse to se lahko razume, če se upošteva zgodovinski razvoj teh državnih zvez, kjer je razmerje med etničnimi sestavinami popolnoma različno, kakor pa razmerje med večino in manjšino v novih državah. Da bi prišli do federalnega sestava po švicarskem vzgledu, tedaj bi poleg zgodovinskih in zemljepisnih ozirov bila potrebna tudi ista zrela moralna in politična zavest, ki bi slonela na zakoreninjenem občutju duha zmrčnosti, znanosti in sodelovanja, potrebna bi bila dolga doba izvajanja svoboščin in avtonomije. Pri takem označju zadostuje narodni zakon, da zavaruje enakost pravic v neenakosti etničnih elementov in to brez zaštite tretjih držav ali skupine držav. Toda manjšinski položaj je pravno in politično različen od etničnih skupin, ki so povezane v federativno zvezo.

Kar se tiče mednarodnih varščin, je treba poudariti, da mednarodno pravo nikdar ni poznalo pozitivnih in splošnih določil o varstvu manjšin. Pozitivno mednarodno pravo je tako nezrelo, da smo se zelo daleč, da bi v pozitivno mednarodno ureditev lahko uvedli splošno določilo, ki štiti pravice državljanov proti odločbi suverennih držav, ki naj štiti na mednarodni podlagi elementarno načelo naravnega prava. Mednarodna doktrina je prišla do tega, da dopušča po določbah pozitivnega prava, da bi država mogla zaslužiti vse svoje državljanke, prtem pa ne bi kršila nobene določbe pozitivnega splošnega mednarodnega prava, v kolikor to ne štiti pred odločbami niti manjšin, niti večin.

Samo nekatere posebne pogodbe, to je tiste, ki so bile sklenjene po vojni leta 1914—1918, omejujejo v pozitivnem smislu pravico držav glede državljanov, ki pripadajo večini. Toda to je samo izjemno stanje, gre za zagotovljeno varstvo na mednarodni podlagi, ki je zajamčeno s posebnimi pogodbami, s katerimi se je 16 evropskih držav obvezalo nasproti skupnosti držav, da bodo spoštovala enakost med pravicami večine in manjšine.

(Dalje.)

Rimsko pismo:

Katoličani in vzhodni obredi

Velikega obiska je bila letos deležna osemndnevna pobožnost pri sv. Andreju della Valle, imenitni cerkvi na Corso Vittorio Emanuele, ki se obhaja v čast sv. Trega kralja. Praznovanje te osemndnevne je že staro; začel je pobožnost častiljivi Vincencij Pallotti leta 1836 v cerkvi Sv. Duha, pozneje se je obhajala nekaj let pri sv. Karlu na Corsu, od 1841. leta pa že ves čas pri sv. Andreju della Valle. Osmiina hoče prav za prav proslaviti skrivnostni poziv Modrih k novorojenemu božjemu Detetu, s čimer je podan začetek katoliške Cerkve s prihodom poganskih narodov v krščanstvo. Z osemndnevnic se izraža želja Cerkve, da bi res vesoljno človeštvo postalo »en hlev z enim pastirjem«, da bi se vsi narodi združili v eni, sveti, katoliški in apostolski Cerkvi.

Osemndevnica se zato že po zunanje slovesno obhaja in hoče tudi na zunanjo ponazoriti veljavnost katoliške Cerkve. Vsako jutro je najprej slovesna latinska masa, ki jo opravi eden izmed patrov generalov tistih redov, ki imajo svoj sedež v Rimu. Prvi je navadno general Teatincev (ki tudi oskrbuje cerkev sv. Andreja), potem konventualcev, kapucinov, dominikancev, avguštincev, Marijinih služabnikov in karmelitanov. Nato je slovesna pontifikalna masa vzhodnega obreda in v sledečem redu: Prvi dan v siro-maronitskem obredu, drugi v siro-antiohijskem, potem v grško-rusinskem, bizantinsko-slovanskem, armensko-etioipskem, kaldej-skem in bizantinsko-grškem obredu. Posamezni zavodi, v katerih se goje naštetih obredov, oskrbe za vsak dan posebej slovesno asistenco z lepim liturgičnim petjem. Končno sledi pridiga v živih tujih jezikih: prvi dan nemška, potem francoska, španska, angleška, irska, nizozemska in poljska. Zvečer pa je dnevno italijanska pridiga, ki jo ima navadno najboljši italijanski cerkveni govornik, nato pa so slovesne liturgije, ki jih opravi vedno eden izmed kardinalov ob asistenci tujih, v Rimu učečih se bogoslovcev: prvi so na vrsti gojenci Germanika, potem francoskega kolegijskega, nato španskega, angleškega, severno-ameriškega, portugalskega in škotskega. Zadnja leta pa oskrbujejo asistenco še gojenci zavoda za širjenje vere, kjer so bogoslovci 36 raznih narodov. Ob zaključku osemndevnice je slovesna procesija, ki jo vodi v papeževem imenu kardinal-vikar ob asistenci duhovščine in bogoslovcev vseh vzhodnih redov z velikim sijajem in v krasnih cerkvenih oblačilih.

Ta osemndevnica v čast sv. Trega kralja, ki ima v rimski katoliški javnosti mnogo odziva, me je napotila, da sem se poučil o stanju vzhodnega obreda in o številu katoličanov, ki jim pripadajo. Dobil sem naslednje podatke, ki bodo utegnili zanimati tudi »Slovenčeve« čitatelje:

Bizantinski obred

Bizantinski obred je skupen skoraj vsem pripadnikom vzhodne liturgije ki se potem v glavnem ločijo le po obrednem jeziku, grškem, rumunskem, staroslovanskem... ki pa je star jezik in ga ljudstvo sedaj ne govori več in niti ne razume. Ima pa bizantinski obred tri liturgije: najstarejša je bazilijanska, ki se pripisuje sv. Baziliju, učniku Cerkve in školu v Cezareji. Ta je zelo dolga in se uporablja le nekolikokrat na leto na gotove praznike. Druga je sv. Janeza Krizostoma, ki se razen deset dni rabi vse leto; izvira iz jeruzalemskega obreda, iz mase sv. Jakoba Apostola, ki je bil bratranec Gosopodov in prvi jeruzalemski škof. Tretja liturgija pa se imenuje liturgija presvetočnikov (ki je podobna latinski masi na veliki petek) in se pripisuje sv. Gregoriju Velikemu. Rabi se zelo redko.

Bizantinski obred je poleg latinskega najbolj razširjen cerkveni obred. Uporablja ga nad 180 milijonov pravoslavnih vernikov: Rusov, Ukrajincev, Rumunov, Grkov, Srbov, Bolgarov, pa tudi stari vzhodni patriarhi. Uporablja ga tudi nad osem milijonov katoličanov, ki so porazdeljeni med naslednje vzhodne narodne obrede:

1. Bizantinsko-grški. Uporablja ga »Grki, ki so pod grškim carigradskim patriarhatom. Je to bizantinski obred v starogrškem jeziku. Zadnje čase so imeli Grki tudi v Atenah svojega nadškofa. Pravoslavnih vernikov šteje ta obred okrog 7 milijonov, katoličanov pa le okrog 4000. V omenjeni osemndevnici oskrbi Grški kolegij v Rimu en dan liturgijo v cerkvi sv. Andreja.

2. Bizantinsko-rumunski. Poslužuje se ga rumunska avtokefalna pravoslavna Cerkve, ki ima svoj patriarhat v Bukaresti in kakih 13 milijonov vernikov. Katoliških Rumunov pa je poldrugi milijon, ki imajo svoj nadškofij v Albi Juliji in v Fogararu ter 4 škofije. Tudi ti uporabljajo bizantinsko rumunsko liturgijo.

3. Bizantinsko-rutenski. Ruteni ali Ukrajinci ali Malorusi so velik slovanski narod, ki šteje nad 40 milijonov duš. Zdi se da so dobili krščanstvo od sv. Andreja Apostola. Pozneje jih je razkol potegnil v pravoslavje, zahodni del je pa ostal v katoliški

Cerkvi. Katoliških Ukrajincev, a bizantinsko-rutenskega obreda, je nad 6 milij.; imajo svojega nadškofa v Lvovu in več škofij. So najmočnejša katoliška skupina vzhodnega obreda. Imajo svoj kolegij v Rimu.

4. Bizantinsko-slovanski. Verniki tega obreda so v glavnem pravoslavci, le kakih 40.000 je katoličanov, ki so se združili s katoliško Cerkvijo (uniat) Imajo svojo škofijo v Križevcih na Hrvaškem. Liturgija je bizantinska v staroslovanskem jeziku. V Rimu je kolegij Russicum, ki preskrbi liturgijo en dan v osemndevnici Epifanije.

5. Bizantinsko-bolgarski. Uporabljajo ga pravoslavni Bolgari, katoličanov ni niti 10.000. Imajo pa svojega apostolskega administratorja v Sofiji.

6. Bizantinsko-melhiški. Melhiiti so Grki, bivajoči v Siriji, v Palestini in v Egiptu. V glavnem so to aleksandrijski, antiohijski in jeruzalemski patriarhat. Liturgija je bizantinska, jezik pa arabski. Katoličanov je okrog 200.000, pravoslavnih pa okrog pol milijona.

7. Italo-albanski. Poslužujejo se ga Albanci, ki so se preselili v južno Italijo in na Sicilijo. Obred je bizantinski, jezik albanski. Svojo konstitucijo so dobili od Benedikta XV., 13. febr. 1919 »Catholici fideles«. Imajo v Kalabriji svojo škofijo (Lungro).

Armenski obred

Armenski obred je eden najlepših vzhodnih obredov. Našel je v 4. stoletju. Ima precej sličnosti z liturgijo sv. Janeza Krizostoma, sedanja oblika pa je iz V. stoletja, ko sta armenski jezik dokončno zgradila sveta učenika Sahag in Mesrob. Armenci so razdeljeni v dva tabora: v katoličane in disidentne. Katoličanov je nekaj nad 100.000 in so razporejeni v emigraciji po Rumuniji, Siriji, Grški, Poljski. Disidentov pa je nad 3 milijone. Razkol se je pričel v V. stoletju zaradi dogmatičnih vprašanj. Katoliški Armenci imajo svoj kolegij v Rimu.

Sirski obred

Sirska Cerkve je bila ustanovljena od apostolov, pozneje pa je velik del začel z Nestorijevo zmotom. Sirska Cerkve se je v kasnejših stoletjih nekolikokrat združila z Rimom, pa zopet ločila. Obredni jezik je aramejski (to je sirski). To je tisti jezik, ki ga je govoril tudi naš Gospod in apostoli. V tem jeziku je bila opravljena prva sveta daritev. Danes pa evangelij, list in nekaj molitev berejo v arabsčini, ki jo ljudstvo razume, starega jezika pa ne več. Sirski katoličani živijo raztreseni po Siriji, Iraku, Palestini in Egiptu. Imajo svoj patriarhat v Antiohiji in 11 škofij.

1. Sirsko-antiohijski obred je v IV. stoletju nastal v Antiohiji. Nekoč je bil obredni jezik grški, sedaj je pa sirščina. Katoličanov je okrog 80.000, ki so se vsi izpreobrili iz monofizitizma. Razkolnikov je tudi približno toliko.

2. Sirsko-kaldejski. Kaldejcem so baje pripadali Modri, ki so prišli Jezusa moliti. Početki kaldejske liturgije se pripisujejo sv. Tomažu in sv. Tadeju, ker se tudi imenuje »liturgija apostolov«. Obredni jezik je kaldejski. Katoličanov je okrog 100.000 in ravno toliko razkolnih nestorijancev. Verniki živijo raztreseni po Siriji, Perziji, Egiptu, Kurdistanu in v Indiji.

3. Sirsko-maronitski. Maroniti so Sirci, ki so pred preganjanjem Prezicev in muslimanov zbežali na Libanon. Liturgija je sirška, ima le nekatere latinske primese. Obredni jezik je sirski, a precej preveden v arabsčino. Maronitov je tudi precej v Ameriki, ostali so v Siriji in v Egiptu. Stejejo okrog pol milijona duš in so vsi katoličani. Njihov patriarh ima naslov »antiohijskega patriarha«, stoluje pa na Libanonu. Imajo 9 škofij in 850 župnij.

4. Sirsko-malakarski. Njegovi pristaši so Malakarci v Indiji. Katoličanov je okrog 20.000 (dve škofiji), razkolnih pa blizu pol milijona.

5. Sirsko-malabarski. Njegovi pristaši se imenujejo tudi »Kristijani sv. Tomaža« in živijo v jugovzhodni Indiji. Obred imajo latinski, obredni jezik pa kaldejski. Stejejo nad 600.000 duš in so vsi katoličani.

Aleksandrijski obred

Evangelij v sev. Afriko je verjetno ponesel ap. sv. Marko Aleksandrija je imela svoj patriarhat, ki je sčasoma ustanovil tudi svojo liturgijo. Prav za prav so tri aleksandrijske liturgije: Sv. Cirila, ki je najstarejša, a se rabi le enkrat v letu, potem je sv. Gregorija in sv. Bazilija. Obe sta bizantinskemu obredu zelo podobni. Uporabljata se v Egiptu in v Abesiniji.

1. Aleksandrijsko-koptski obred. (Koptski je le pokvarjena beseda za Egipt). Uporablja se v Egiptu od 4. stol. Jezik je grški ali arabski ali koptski — kakor so pač verniki. Leon XIII. je v Aleksandriji zopet obnovil katoliški koptski patriarhat še z dvema škofijama. Katoličanov bo kakih 45.000, razkolnih monofizitov pa skoraj 1 milijon.

2. Aleksandrijsko-etioipski. Etiopija (Abesinija) je dobila krščanstvo iz Aleksandrije. Obred je aleksandrijski, obredni jezik pa etioipski. Tudi Etiopija je zašla v V. stoletju v Nestorijevo zmoto. Danes je Abesincev katoličanov kakih 40.000, razkolnih monofizitov pa nad 7 milijonov. V Vatikanski državi je Etioipski kolegij za vzgojo duhovskega naraščaja.

To je kratek pregled vzhodnih obredov, do katerega me je dovedla osemndevnica v čast Sv. Trega kralja in svojo pestro udeležbo tistih narodov, katerih vsak v svojem jeziku pri obredu spričuje vesoljni značaj katoliške Cerkve. (Konec).

Javna borza za delo lanske leto

Namestitveni urad se je dobro obnesel

Ljubljana, 19. januarja.

Sredi sedanjih časov, je vloga Javne borze dela in sedaj njej priključnega Namestitvenega urada toliko bolj važna ter zažluzi vse pozornost najširše javnosti. Le premalo se že zavedamo velike važnosti in naloge, ki jo ta socialna ustanova izvaja. Dne 1. septembra l. l. je bil Javni borzi dela priključen z ukazom Visokega Komisarja za Ljubljansko pokrajino Namestitveni urad. Ta urad ima nalogo, da vrši posredovanja za delo prav za vse poklice, tako za delavce, za nameščence, sploh za vse ročne in intelektualne poklice. Po tej Komisarjevi naredbi je sedaj obvezno prijavljanje vseh brezposelnih pri tem uradu in prav tako morajo vsi delodajalci prijavljati vsa razpoložljiva mesta. Zasebno posredovanje ali zasebno oddajanje dela in služb je sploh prepovedano.

V začetku je prevladovalo mišljenje, da spričo znane dosežke miselnosti našega prebivalstva, pa bodisi to v delodajalskih ali v delojemalskih vrstah, ta Namestitveni urad sploh ne bo uspel. Zgodilo se je pa drugače. Namestitveni urad se je prav dobro obnesel in moramo smatrati danes, da je obvezno posredovanje dela v Ljubljanski pokrajini že popolnoma vpeljana, in da se tako delodajalci kakor delojemalci držijo predpisov. Delodajalci sploh najemajo moči samo pri Namestitvenem uradu. Javna borza dela je pred naredbi o Namestitvenem uradu imela sorazmerno le malo dela s posredovanjem dela, sedaj pa ima polno. Že sedaj, pa dobrih starih mesecih, moramo ugotoviti, da je vsak mesec Namestitveni urad Javne borze dela z uspehom posredoval v povprečno tisoč in več primerih.

Največ posredovanj je Javna borza dela izvedla za delavstvo, zaposleno pri javnih delih,

nato pri ženskih in sploh gospodinskih poslih. Zasebne poslovalnice in posredovalnice so bile že poprej uklinjene, če pa do sedaj še niso bile, jih je pa naredba o Namestitvenem uradu popolnoma odpravila. Za zasebna posredovanja za delo so sploh določene zelo stroge kazni. Prav tako so določene stroge kazni tudi za tista podjetja, ki bi oddajala brez Namestitvenega urada dela.

Veliko socialno delo je Javna borza dela izpolnila tudi z izplačevanjem podpor za primer brezposelnosti. Lani je na pr. izplačala vse leto okoli 1.800.000 lir brezposelnim. Pravico do brezposelnostne podpore ima vsak delavec ali delavka, ki sta bila v zadnjih dveh letih vsaj pet mesecev zavarovana. Zanimivo je, da je lani Javna borza dela izplačevala sorazmerno do meseca aprila več podpor kakor pozneje mesece. Prvič so bili to zimski meseci in pa tudi strah pred vojno je znatno oviral zasebno podjetnost. Meseca aprila, ob času mobilizacije, je vsota podpor padla na malenkostno količino, nekoliko se je začela dvigati po zasedbi naših krajev po italijanskih četah. Mnogi podjetniki so namreč mislili, da v novih razmerah ne bo mogoče uspeti in so pričeli odpustiti delavstvo. Ko pa so se pričela velika javna dela in je zopet kazalo, da je možno delo v novih razmerah, je brezposelnost zopet pričela padati. To nihanje stanja podpirancev je zelo zanimiv barometer o delu v Ljubljanski pokrajini.

Vse svoje stroške in vsote, ki gredo za podpore, krije Borza dela zaenkrat še iz lastnih sredstev, to je iz prispevkov socialnega zavarovanja in iz anuitet posojil, ki jih je Javna borza dala posameznim občinam.

Tudi za bodoče ne kaže tako slabo, kakor bi kdo mislil. Za enkrat Javna borza dela še

Kristusova zgodovina

Giovanni Papini

16. Kafarnaum

(Nadaljevanje).

Jezus je potnik brez počitka, brezdomec, potikavec iz ljubezni, prostovoljen izgnanec v svoji lastni domovini. Sam pravi, da nima kamna, na katerega bi položil svojo glavo; in res nima lastne postelje, na kateri bi se vsako noč spočil in ne sobe, katero bi mogel imenovati svojo. Njegova prava hiša je cesta, po kateri hodi s svojimi prvimi prijatelji in išče novih prijateljev; njegova postelja je brazda na njivi, klop na ladji, oljčna senca. Včasih prenočuje v hišah onih, ki ga ljubijo, a je bežen gost za kratko bivanje.

V prvem času ga srečamo pogosto v Kafarnaumu. Njegova prva potovanja so se tu pričela in tu končala. Matej ga imenuje »njegovo mesto«. Kafarnaum je prešel v naše jezike in pomeni zmotnjo in zmesnjava. Zares se je preprosto ribiško in kmečko naselje v zadnjem času povečalo in razširilo. Na karavanski cesti, ki je vodila od Damaska preko Itureje do morja, je zrastle polagoma dosti važno trgovsko mesto. Ondi so se nastanili obrtniki, trgovci, posredovalci, kramarji. Kakor muhe na gnile hrustke so prispeli dohodarstveniki: cestinarji, cariniki in drugi pripomočki državnega zaklada. Malo kmečko in ribiško tržišče je postalo mešano in sestavljeno mesto, v katerem je bila zastopana vsa družba — tudi vojaki in prostitutke. A Kafarnaum, ki se je raztegal ob jezerski gladini in je vel vanj veter z bližnjih holmov in vodna sapica, ni bil popolnoma okamenel kot sirska mesta in Jeruzalem. V njem so še živeli kmetje, ki so delali ves dan na polju in ribiči, ki so hodili vsak dan na ladje. Dobri, ubogi, preprosti, pristrčni ljudje; ljudje, katerim si mogel govoriti o čem drugem in ne le o blagu in denarju. Med njimi si mogel dihati.

V soboto je šel Jezus v zbornico. Vsakdo je imel pravico, da pride in bere in govori o tem, kar se je prebralo. Bila je to preprosta hiša, gola soba, kamor so hodili v družbi prijatelji in brajci, da se razgovarjajo in prosijo Boga.

Jezus je vstal — dali so mu zvitek Pisem, pogostje preroke kakor postavbo — in recital z mirnim glasom dve, tri, štiri vrstice. Nato je začel govoriti z neustrašeno in ognjevitvo zgovornostjo, ki je zbegala farizeje, zadela grešnike, pridobila reveže, očarala žene.

Staro besedilo se je nenadoma spremenilo, postalo prozorno, za vse sodobno zdelo se je, da je nova resnica, iznajdba, ki so jo oni odkrili, govor, ki so ga prvi čuli; radi starosti zvite in radi ponavljanja suhoparne besede so dobile zopet življenje in barvo: novo sonce je zlatilo drugo za drugo, zlog za zlogom; sveže besede, skovane oni trenutek, ki so sijale v očeh vseh kot nesluteno razodetje.

V Kafarnaumu se ni nihče spominjal, da bi bil slisal takega rabija. Ko je ob sobotah govoril Jezus, je bila sinagoga polna, ljudstva se je nagnetlo do ceste. Kdor je mogel, je prišel

ni v položaju, da ne bi mogla izplačevati dolžnih prispevkov in ker je upati, da tudi brezposelnost ne bo naraščala, če ne bo celo znatno padla, bo mogla Borza dela to svojo nalogo opravljati tudi v bodoče.

S posebno uredbo so bile do 15. marca t. l. podaljšane izredne podpore. Zato je bil določen poseben kredit enega milijona lir iz rezervnega fonda.

V interesu delodajalcev samih je, da se strogo drže navedbe o nameščanju delavstva, ker je le na ta način mogoče pravično zaposliti brezposelne, predvsem pa tiste, ki so že dolgo brez posla in morajo preživljati obsežne družine. Vsekakor je pravično, da dobi prej zaslužek družinski oče, ki je dalj časa brezposeln, kakor pa mlajši delavec, ki je komaj nekaj dni brez dela. V tem je smisel navedbe o Namestitvenem uradu, ki je socialno pravičen.

Javna borza dela ima tudi točno kontrolo zaposlitve, ker preicima od vseh bolniških blagin prijave o zaposlitvi. Bolniški blaginji morajo prijaviti vsi delodajalci svoje delavce in tako jih prijavljajo tudi Borzi dela. Borza dela pa o tem poroča Inšpekciji dela, ki more z občutnimi kaznimi preprečiti vse prekrške. Zato je v interesu delodajalcev in delojemalcev, da se čim bolj oklepajo Javne borze dela in njenega Namestitvenega urada.

Zberite knjige »Slovenčeve knjižnice«. - Vsaka knjiga broširana le 5 lir, vezane po 11 lir in 20 lir.

KULTURNI OBZORNIK

Dve komični skupini

Pavlihovci.

V četrtek so imeli »Pavlihovci« v franciškanski dvorani svoj drugi nastop v Ljubljani, tokrat v okviru »Mrakovega gledališča«. To je skupina štirih mladih fantov, ki imajo dovolj izvirnih idej, živahne podjetnosti, mladostne svežine in lepo mero talenta.

Zanimivo je, da imajo vprav svojski način prirejanja komičnih večerov. Njihovo predvajanje je svojevrstno. Iz vsake domislice diha svežina, optimizem, mladostna preprostost. Svojim večerom dajo nadvse veder, pristrčen značaj. Niso to šablonsko odigrani skeči, temveč bolj artistično predvajane točke. Že njihovo obrazno maskiranje je znatno in spominja na klovnske maske. Od gledalcev tirjajo nekaj tiste otroške naivne fantazije, ki mora sodelovati pri njihovem podajanju. S tem gledalce še bolj pritegnejo in jih nekoliko vključijo v dogajanje na odru. V originalnosti, a preprostosti idej so čisto presenetljivi, žal da v izvedbi ideje včasih nekoliko popuste (Popaj). A upoštevati moramo, da so fantje začetniki, brez rutine in da izvedejo bogat spored samo tako rekoč brez pavz. Dejstvo je, da predstavlja tak večer precejšen fizičen in duševni napor, ki ga fantje zmajujejo z nespornim talentom.

Pri »Pavlihovcih« veje neposredna življenjska sila, prežeta z optimizmom in zdravim humorjem. Seveda pa ni z njimi združljiv jaz, ta beden, plehek izraz nemoči duševno plitke mladine, ki so ga ti fantje učinkovito nadomestili s harmoniko, piščalko in petjem. V tem je njihova še posebna odlika.

Seveda so še posamezniki, ki jih bo treba izpliliti, marsikje kaj skrajšati ali bolje izdelati, omisliti si zabavnejšega in resnejšega konferansierja

itd., a vendar, uspeh je nedvomen, le po tej poti naprej!

Veseli berači.

Žal ne moremo z enakim veseljem zabeležiti premiere »Gledališča mladih« z »Veseli berači« v soboto, 17. t. m. v franciškanski dvorani. Odkrito rečeno: precej so razočarali.

Zanimivo je, da ravno »Gledališče mladih« (!) ni prineslo nič mlađega na oder, niti mladostne vedrine, svežosti in poleta. Vse je preveč plehek, šablonsko, zaspano zababljenost: kako je to daleč od Buriana in duhovitosti, kar gre sicer precej na rovaš razmer. Mestoma je bila situacija naravnost mučna, n. pr. že pri prvi točki (Iščemo igralce). Koliko govorjenja, hoje sem in tja, preden pride do duhovite poante in še ta je dolgočasno raztegnjena! Sila humorja je v jedrnatosti, v gibčnosti, v hitrem menjavanju situacij. Da bo imel vesel večer uspeh, morajo biti izvajalci telesno in duševno gibčni, mladi, ves spored mora imeti svoj tempo in polet.

Na tem večeru je bilo nekaj točk, ki sploh niso imele slika s komično skupino, ki nosi ime: Komedia, ali pa humor ni bil humor. Tako na pr. v prizoru v Tivoliju. Kako neokusno je bilo petje s spremljavo jazz! Nisi vedel, ali se iz slovenskih pesmi norčujejo ali mislijo prirreditelj resno. Eno in drugo ne spada na smešni spored, tudi ne resno petje slovenskih pesmi, ker ni v slogu prirreditve. Bolj kot režijsko in vsebinsko, je bilo za zanimivih nekaj prizorov igralsko, kjer so nekateri igralci dali močne karakterne komične podobe. Tako v sliki: Čas je zlatol! Svojevrstna zanimivost je bila lukovna igra 3. dejanje Starega Rimljana, kjer je postava igralca v vlogi pisatelja Mraka bila odlično posneta. Toda človek je čutil, da je kljub parafrazi vendar le bil prizor mišljen kot reklama za Mrakovo gledališče, kar moti uživanje. Tudi v Diogenu ni prišel do veljave tisti humor, niti satira, kakor ju je zamislil Vlasta Burian, avtor tega skeča.

Danes, ko imamo v Ljubljani, že komične skupine, ki dajejo svoje predstave na neki višini, moramo odkloniti vse poskuse banaliziranja in poplitvovanja humorja.

Medirge jazza »Veseli beračev«, so bile odločno predolge in prezaspane, da bi mogle navdušiti občinstvo. Tercet še ni zrel za javnost. Sicer pa je vsako druženje šlagerke muzike z narodno pesmijo žaljenje okusa in upam, da se to ne bo več dogajalo.

So meje, preko katerih pač ni mogoče iti. Je nivo, ki ga mora imeti vsaka prirreditev, namenjena javnosti. Je neka moralna odgovornost pred občinstvom, ki ga povabimo na svojo prirreditev. In tega naj se tudi prirreditelji komičnih večerov zavedajo, če hočejo v kulturni družbi uspeti. mn

Razstava Zorana Mušiča

V »Galeriji Obersnel« je zbral skupino oljnatih podob in gvašev slikar Z. Mušič. Slikar je znan po svoji poti v Španijo, kjer je po slikarski akademiji privratar strnil svoje šolsko znanje v samostojno, individualno umetnostno doživetje. Nisem bil v Španiji, vendar si jo nekako predstavljam po Goyi, El Greu, Cervantesu, Unamunu, deželo večnih kontrastov, viharnega duhovnega izživljanja, od vročega sonca izžgane krajine itd. Tako krajino je naslikal tudi Z. Mušič in je sedaj v N. G. Je značilno delo za mladega človeka. Spominja na resolutno vero mladega zdravnika in sploh na od dvomov nenačeto, optimistično, tudi dosledno »odkrivanje« sveta človeka, »ki je pravkar nekaj postal«. Ta lepa podoba, ki je pomenila svoj, zaokrožen umetnostni svet, je dobila tovarišico n. pr. v »San Franciscu« (na razstavi št. 14). Je to druga plat španskega potovanja: isker zapisek v dnevnik, sveža domislica popotnika, ki si ne želi drugega, kakor da bi vsaj drobce tuje lepote za vedno ostal v njegovih notranjosti. Zmagoslavje sončne svetlobe je slikarja po španskem potovanju povedlo v Dalmacijo. Spominjam

se oljnatih slik, ki sem jih videl na prvi razstavi »Neodvisnih«. Formalno so predstavljale nekako zvrst med obema španskima slikama. Bistvena podoba pokrajine in človeka — impresionistični, barvni problemi, sta bila nekaka pola, ob katerih naj bi se odločila usoda nadaljnje Mušičeve umetnosti. Slikar je do letos samo enkrat razstavil v večjem obsegu v Ljubljani in sicer v družbi z M. Malešem in, če se ne motim, s pokojnim Slovakom M. Galandom. Tedaj je pokazala zbirka gvašev, da se je Mušič odločil v glavnem za impresijo, čeprav se ni odpovedal želji, da pripoveduje tudi o karakterju predmeta. Smisel poslednjih besed razumem povsem slogovno. Ob tej priliki pa se je pripetila umetniku neka nezdga. Formalni način upodabljanja slikarskega predmeta je po neki stopnji doganjanja običjal v preveliki meri na določen kanonu. Slikarjeva paleta, ki je na južnem soncu ubogala slikarski predmet, je posledje premočnega narekovanja obliko njemu samemu in če prištevamo še neko mero tujih vplivov, se je zgodilo, da je postala Mušičeva umetnost nekako teoretična. To je tista stran njegovega slikarstva, o kateri bi lahko slislal govoriti laika: Ta Ljubljana bi bila lahko tudi Seina, ta Ljubljanska mestna veduta New York itd. Seveda so to sodbe laikov — vendar so v tem primeru le važne. Gre namreč za tisto mero koncesije, ki je tudi slikar, ki mu gre prvenstvo le za lepoto barvnih odnosov in neposrednega dojetja določenega predmeta, ne sme prekoračiti. Sicer pa je umetnostna vezanost na predmet silen kapital. Nemogoče je namreč v tem slučaju zaiti na stranpot, ker se doživlja od primera do primera obnavlja in obdrži tako umetnika v neprestani duhovni napetosti.

In v resnici so najboljše Mušičeve slike na razstavi zrasle ob neposrednem študiju narave. So to valiti formati tihozitij z risbami, od Ljubljanskih vedut »Ljubljana v dežju« in obe študiji »Kmečke kuhinje na Gorškem«. Posebno poslednji dve sliki kažeta morda na začetek nove smeri

Drobne novice

Koledar

Sreda, 21. januarja: Neža, devica in mučenica; Fruktuoz, škof in mučenec; Patrokles, mučenec; Epifanij, škof; Avgurij, mučenec.

Četrtek, 22. januarja: Vincencij, mučenec; Anastazij, mučenec; Gavdencij, škof; Viktor, mučenec; Oroncij, mučenec.

Novi grobovi

† Mihael Kavčič, po domače Svedrač, posestnik, gostilničar in ključavničarski mojster v Zgornji Šiški, daleč znan in spoštovan, je po kratki bolezni odšel v večnost ter bo pokopan v četrtek dne 22. januarja ob štirih popoldne izpred doma na pokopališču v Dravljah. Uglednemu možu ohranimo blag spomin! Njegovim svojim izrekam ob tej nepričakovani in hudi izgubi svoje sožalje.

Osebnostne novice

= Za spiritalna v škofliskem duhovnem središču v Ljubljani je bil imenovan dr. Karel Vladimir Truhlar, spirital v zavodu sv. Stanislava v Ljubljani.

= Iz katehetske službe, za honorarne učitelje na srednjih šolah so bili postavljeni: Pavel Slapar, profesor v Kranju, na državnem učiteljsku v Ljubljani; Vinko Zaletel, kaplan v Trnovem v Ljubljani, na I. državni moški realni gimnaziji v Ljubljani; Andrej Farkaš, salezijanec, na II. državni moški realni gimnaziji v Ljubljani; Anton Orehar, stolni vikar v Ljubljani, na I. državni ženski gimnaziji v Ljubljani; Martin Starec, kaplan pri Sv. Petru v Ljubljani, na II. državni ženski realni gimnaziji v Ljubljani; Karel Wolbank, kaplan v Smihelu pri Novem mestu, na državni realni gimnaziji v Novem mestu. Za honorarne katehete na IV. državni deški ljudski šoli v Ljubljani, je bil postavljen Jožef Žužek, katehet v Kranju.

= Poroka v Novem mestu. V nedeljo popoldne sta se v kapelici kapitelskega župnišča poročila kmetijski referent tukajšnjega okrajnega glavarstva g. inž. Jože Rihar in gđ. Vera Pavšičeva, hčerka uglednega pokojnega novomeškega posestnika in obrtnika. Priči sta bila ženinov brat Jože in nevestin brat g. J. Pavšič. Poročne obrede je opravil ml. g. prošt K. Čerin. Mlademu paru želimo na novi življenjski poti obilo božjega blagoslova!

DAVKOPLAČEVALCI

do 31. januarja morate vložiti:

1. Davčno napoved za pridobitno (od dohodka podjetij, poslovanj in samostojnih poklicev). Pola 0,80.
2. Davčno prijavo za splošni davek na poslovni promet in davek na lukr. Pola 0,80.
3. Prijavo za skupni davek na poslovni promet. Pola 0,80.
4. Prijavo dohodka, ki je podvržen davku na rente (rentnina). Pola 0,60.

Priporoček za sestavo pridobitne, Kom. 0,40.

Priporoček za sestavo pridobitne za gostinčarstvo obrt, Kom. 0,40.

V zalogi imamo tudi sledeče davčne tiskovine: Prijava za zgradarino. Seznan o pobranem službenem davku, prispevku za narodni obrambni fond, in bednostni sklad za mesec Seznanek obresti in rent (za denarne zaloge). Prijava za družbeni davek - obrazec A. Prijava za dodatni davek k družbenemu davku. Prijava za porazdelitev osnovnega družbenega davka med občne. Seznan za odprmo samskega davka. Takna prijava za reklamo. Knjižica za služb. davke.

Ljudska knjigarna, Pred Školijo 5

— Študijski večer Lige Regnum Christi, ki bi imel biti danes, v sredo, 21. jan., je — ker je referent zadržan — preložen na danes teden, 28. jan. Referat bo imel vseuč. profesor prelaj dr. Odar: Smernice, ki jih podaja božični nagovor sv. očeta.

— Dogon klavne živine in svinj. Prehranjevalni zavod Visekega Komisariata za Ljubljansko pokrajino priredi v prihodnjem tednu tele dogone za klavno živino: dne 27. januarja 1942. v Črnomlju za govedo in svinje; dne 27. januarja 1942 v Novem mestu za govedo in svinje; dne 28. januarja 1942. na Vrhniki za govedo in svinje; dne 28. januarja 1942 v Grosupljem za govedo in svinje.

razvoja Mušičeve umetnosti. Razbita, pisana mreža barvnih odtiskov se je umaknila enotnejšemu obravnavanju kolorističnih vrednot, razumljivo je tudi, da je krhko obliko zamenjala trdnjša.

To naj bodo kritične opombe, zapisane na rob Mušičeve umetnosti. In če me morda kdo vpraša, ali dvomim o njegovem slikarstvu na splošno in o bodočnosti le tega, mu moram odgovoriti zaničljivo. Slikar, ki ima toliko smisla za upodobitev najbolj nestalnega slikarskega fenomena kakor je svetloba, slikar, ki ume neposrednost, svežost vtisa od časa do časa tako prepričevalno prenesti v dvodimenzionalnost slikarske ploskve, umetnik, čigar slike (n. pr. tihožitja) so vprav nasičene z barvnimi prvini — zdj se, da čakajo na obširnejše kompozicije — tak slikar si bo že znal utreti pravo pot v globino umetnostnega uspeha.

Razstava je zanimiva umetnostna prireditev in njen obisk občinstvu toplo priporočamo.

Dr. S. Mikuž.

Prvi večer predklasične glasbe

Glasbena Matica si je nadela nalogo, da bo v tekoči koncertni sezoni izvedla vrsto večerov predklasične glasbe. To naj bi bila vrsta poučnih koncertov, ki naj bi pokazala zgodovinski razvoj glasbenega ustvarjanja na vseh področjih predklasične dobe. Zamišljam je nadvse hvaljevredna, saj smo podobnih koncertov doslej zelo pogrešali. Pravilo, da je zgodovina učitelja življenja, ima svoj polni pomen tudi v glasbi. In dovolj glasbeno zgodovino študirati le iz knjig, treba je vsaj glavne zastopnike glasbene prošlosti tudi slišati. Kako velikega pomena so taki poučni koncerti zlasti za mladino, ni treba posebej poudarjati. Prav lepa udeležba na koncertu priča, da je Matica Glasbene Matice pri našem koncertnem občinstvu našla na topele odzive.

Prvi večer je obsegal orgelske skladbe nekako od l. 1500. do l. 1750., torej od prvih početkov orgelskega ustvarjanja do vključno Bacha,

— 66 prestopkov proti določbam o maksimalnih cenah. V lanskem letu je novomeško okrajno sodišče, ki je pristojno za sodbe vseh treh vrst prestopkov na teritoriju tega sodišča, prejelo 66 prijav o kršitvah določb o maksimalnih cenah. Preiskave o teh prijavljenih prestopkih so bile v 18 primerih ustavljene. Obsodilnih sodb je bilo izrečenih 30, oprostilnih 8. Norečenih kazenskih primerov je 10. V zvezi z navedenimi kazenskimi primeri se je vršilo 43 razprav, ki jih je vodil sodnik okrajnega sodišča g. Rezelj, ki mu je poverjeno postopanje proti vsem kršiteljem določb o maksimalnih cenah.

— Nova pošiljka Mariettijevih knjig kot dopolnilo komisijske zaloge je pravkar prispela. Oglejte si jih v Mladinski založbi, Stari trg 30.

Ljubljana

1 Občinska davščina na potrošnjo. Zaradi pravilne odmere davščine na potrošnjo za proračunsko leto 1942., ki je po § 10. tozadevne uredbe za to proračunsko leto pavšalirana, bo te dni mestni trošarinski oddelček vsem gostilničarjem, restavratorem, krčmarjem, točilcem alkoholnih pijač in kavarnarjem dostavil pozive, naj naznanijo, in sicer prvi količino v minulnem koledarskem letu zatrošarinjenega vina in piva, drugi pa višino kosmate najemnine oziroma ob davčne uprave ugotovljene najemnine vrednosti kavarniških prostorov. Mestni trošarinski oddelček vabi navedene obrate, naj dostavljene prijavnice takoj izpolnijo ter mu jih vrnejo v sobi št. 22, Lingarijeva ul. 1-1.

1 Kongregacija gospodov pri sv. Jožefu ima jutri, v sredo 21. t. m. ob 7 zvečer svoj redni setanek v kongregacijski kapeli.

V osmrtnici Šešek se je vrnila neljuba pomota. Pravilno se mora glasiti

ŠEŠEK VINKO
ne Ivan

1 Sveta maša zadušnica za moje rajne brate Franceta, Jožeta in Ljuzeta bo 23. t. m., v petek ob devetih na Rožniku. Vabim k njej vse prijatelje pokojnih in znanee. Jan Plestenjak.

1 V vrtnarskem tečaju Sadiarske in vrtnarske podružnice Ljubljana I., nadaljuje v sredo, 21. t. m. g. mestni vrtnarski asistent Pirnat Franc predavanje o spomladanskem delu v zelenjadnem malem vrtu (pikiranje sadik v topli gredi, naprava mrzle grede, setev zgodnje zelenjave na prosto). Začetek točno ob 6 zvečer. Kemijska predavalnica na I. drž. real. gimnaziji v Vegovi ulici. Vstop prost.

1 Socialno gospodarski odbor za reio pravičev obvešča člane, da se vrši izredni setanek v sredo, 21. januarja ob pol 4 popoldne v Marjanišču. Člani, ki do 15. januarja t. l. še niso poravnali hrnarine v celoti, se naprošajo, da to gotovo store na setanku. — Odbor.

1 Drugi koncert na dveh klavirjih v teku letošnje sezone bo v ponedeljek, 26. januarja ob pol 7 zvečer v mali filharmonični dvorani. Koncertni spored bosta izvajali naši pianisti: Silva Hrašovec in Marta Osterc-Vašalova, obe profesorici klavirja na šoli Glasbene Matice. Predprodaja vstopnic za ta koncert bo od danes naprej v knjižarni Glasbene Matice.

1 Pianist Bojan Adamič, ki uživa v Ljubljani veliko popularnost in ki je znan kot komponist raznih modernih songov in skladb, bo spremljal na klavirju plesni večer mladice plesne umetnice Mire Sanjine, ki bo dne 23. t. m. o. Operi. Poleg plesnih točk: Chopina, Griega, Albeniza, Rimske-Korsakova, Debussyja in Gotovca, bo zaigral Adamič v treh solističnih medgrah sledeče točke: Chopinov Valse v as-duru, Frontinjevo Chitarrato siciliano in njegovo skladbo En songe, Metanovo Polko v a-molu in Chopinovo Etudo v e-molu. Razen Adamiča bosta sodelovala na večeru še dva priznana umetnika: violinist Anton Dermelj in član Drame Slavko Jan z recitacijo: Mala princesa, ki jo je napisal Dučić in jo prevedel pesnik O. Zupančič.

1 Opozarjamo cenjeno občinstvo, da ima nočoi v Františkanski dvorani pevski koncert koncertni pevec Slavko Lukman.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva 20 in mr. Murmaver R., Sv. Petra cesta 78.

Prof. Matija Tome, ki je izvedel ves večer, je izbral iz te dobe deset orgelskih skladateljev nizozemske, italijanske in nemške smeri, od katerih je bil vsak zastopan z eno skladbo. Pred koncertom je podal kratak zgodovinski pregled omenjene dobe in se mimogrede dotaknil tudi izdelovanja orgel, kakršno se nam javlja v zgodovini. Pred vsako skladbo je v kratkih stavkih podal še poučno analizo skladatelja in skladbe.

Tako je šla pred nami vrsta desetih skladateljev, od začetkov, ki so se iskali značaj in obliko in ki nam zvane nekam okorno in naivno (De Orto, Brumel, Schlick), preko živahnih Sweetinckovih variacij in preko kontrapunktno trdno izdelanih tvorbo Frescobaldija, Buxtehudeja in Pachelbela do virtuosnega Böhma in končno do vrhov — Händla in Bacha. Teh 150 let razvoja v orgelskem ustvarjanju pomeni tako velik in močan vzpon, da pozneje v zgodovini ni bil nikdar več dosežen, saj pomeni hkrati začetek in vrhunec orgelskega ustvarjanja. Bach je to dobo zaključil, izkoristil mojstrsko vse njene pridobitve in v svojih kontrapunktno sijajno izdelanih orgelskih skladbah nagromadil toliko duhovnega bogastva, da ga še po 200 letih nobeden ni dosegel. Vzporedno z razvojem orgelske kompozicije je šel tudi razvoj izdelovanja orgel in sta tako oba faktorja vplivala drug na drugega. Zanimivo je, da je tudi tehnika izdelovanja orgel že za Bacha dosegla tako visoko stopnjo razvoja, da celo današnja doba išče svojega vzornika v baročnih orglah. Kakor nobena doba za njo, je baročna doba razumela glavno načelo izdelovanja orgel, da je namreč znala z najmanjšo uporabo piščali doseči največji umetniški učinek in izrazno silo.

Prof. Tome se je lepo vživel v za stoletja nazaj odmaknjene skladatelje in nam jih slogovno in tehnično dovršeno predstavil. Zal pa Matične orgle ne odgovarjajo tem zahtevam, kajti njih gost, zmazan ton predstavlja pravo nasprotje svetlemu, bleščečemu tonu baročnih orgel. S. V.

Važno opozorilo naročnikom „Slovenčeve knjižnice“

8. in 9. knjiga »Slovenčeve knjižnice« bosta v kratkem izšli. Vrstni red se je izpremenil le zaradi 8. knjige, ker nismo mogli pravočasno rešiti vseh zadev z avtorjem napovedane knjige »Vedomec« :: Namesto te knjige bo izšel znameniti Haggardov roman »DEKLE Z BISERI« :: Dobili boste vse knjige, tudi če ne izidejo po vrsti, kot so bile napovedane.

Pripominjamo, da je 3. knjiga: »Deklica s Prisoj - Anže« in 4. knjiga: »Podkornoški gospod« popolnoma pošla. Tudi vezanih izvodov ni več.

Prizadevanja za povzdigo dolenjske živinoreje

Z občnega zbora živinorejskega selekcijskega društva v Novem mestu

Novo mesto, 19. januarja.

Občni zbor živinorejskega društva v Novem mestu se je vršil v nedeljo popoldne na kmetijski šoli na Grmu. Občni zbor je vodil dolgoletni predsednik društva g. Janez Zafran iz Gotne vasi ter je zlasti toplo pozdravil načelnika kmetijskega oddelka g. inž. Podgornika. Iz tajniškega poročila, ki je bilo podano na občnem zboru, navajamo, da je društvo pri zadnji oceni doseglo 90,5 točk in je s tem blizu podelitve zveznega zvoncea.

Plemenski sejem za nakup bikov je bil 27. oktobra, na katerega so rejci prignali 6 bikov, od katerih je bilo prodanih in dobro ocenjenih 5. V društveni rodovnik je bilo vpisanih 11 novih krav. Iz selekcijskega poročila je bilo razvidno, da je v rodovnik vpisanih 77 krav, 2 bika in 72 glav mlade živine.

Zanimivi so podatki, ki jih je poročilo navajalo. Osem krav je dalo od 1000—2000 litrov mleka, 18 krav 2—3000 litrov, 8 krav 3—4000 litrov in pet krav nad 4000 litrov. Najvišjo mlečnost je dosegla krava s 4322,2 litra mleka, najmanjšo pa krava s 1172,4 litra.

Volitev novega odbora letos ni bilo, pač pa je bil izvoljen delegat za občni zbor zveze v osebi g. Ivana Strniša iz Ragnre vasi. Po končanem občnem zboru je zbranim živinorejcem predaval ravnatelj kmetijske šole na Grmu g. inž. M. Absee o vzreji mlade živine, ki je v svojem predavanju, kolikor se je tikalo selekcijskega društva, poudaril, da bo moralo delo tega društva iti za tem, da se bodo rodovniške krave kontrolirale ne le po svoji mlečnosti, marveč tudi po toščah, ki jih mleko-doseže.

Iz sosednih pokrajin

40.000 lir podpore za zboljšanje sadonosnikov in vrtnih nasadov. Ministrstvo za kmetijstvo in gozdoje je odobrilo ministr, ki mu ga je predložil gorški deželni kmetijski inšpektorat za zboljšanje sadonosnikov in vrtnih nasadov v tekočem letu in je v ta namen nakazal 40.000 lir podpore. Inšpektorat bo po znižani ceni razdelil med kmetovalce večje število sadnih dreves, ki so najbolj prikladna za našo pokrajino, in neko množino semenskega graha. Kdor hoče biti deležen ugodnosti, naj se požuri in predloži prošnjo. Podrobnosti se dobe pri deželnem kmetijskem nadzorniku. (Ispektorato provinciale dell'agricoltura) v Goriziji.

V znanje! Naprošeni objavljamo: V kratkem bosta v novi izdaji izšli krasni molitveni uri »Za mir med narodi« in »Za blagoslov narodu in domovini« in se bosta dobili po knjigarnah v prodaji v Goriziji.

Huda burja je v noči od četrta na petek dne 8. januarja na mah prekinil lepo zimsko vreme v Triestu in tudi na Carso. — Tulila in zavijala je do ponedeljka okrog hiš in oglov ter se šele potem pomalem začela unašati. Prinesla je hud mraz in neprijetno življenje. Temperatura je zdrknila na 5 stopinj pod ničlo — kar samo na sebi ne bi bilo veliko, toda kadar piha burja, prodira tak mraz kljub debeli obleki hitro do kosti ter ohladi človeka bolj, kakor dosti bolj mrzle zime v drugih krajih, ki pa burje ne poznajo. Ker pa morajo letos Tržačani tudi s kurivom bolj pomalem računati, je bilo neprijetno tudi v stanovanjih.

Tudi slaščičarji bodo tekmovali. Ker se je tekmovalje pekovski mojstrov za najboljšo pecivo tako uspešno končalo, bodo tekmovali slaščičarji v Triestu za vsakovrstno peko najboljšega peciva, katerega izdelovanje je na podlagi zakona o maksimalnih cenah dovoljeno. Pričetek tekmovalstva je 16. januarja, zaključek pa bo 15. marca. Tudi pri tem tekmovalstvu so določene visoke premije kakor pri tekmovalstvu pekov. Prva nagrada znaša 10.000 lir za lastnika in 5000 lir za pomočnike, druga nagrada 7000 in 3000, tretja nagrada 3000 in 2000, nato pa 14 nagrad po 600 in 600 lir.

Nepoznan mrtvec. V via Economu so našli ljudje v ponedeljek zjutraj truplo nepoznanega moža, starega kakih 55 let. Mrtvec ni imel pri sebi nobenih listin ter tudi oblast doslej ni mogla ugotoviti istovetnosti.

Z Gorenjskega

Ravnatelj tovarne v Količevem umrl. Dne 10. t. m. je po kratki, hudi bolezni nepričakovano umrl dr. Reinhold Witt, upokojeni polkovnik ter ravnatelj tovarne lakov v Količevem. Dne 13. t. m. so ga pokopali na pokopališču v Dobu.

Otroški vrtec v Domžalah je dne 12. t. m. odprl okrajni vodja Pilz, ki je v svojem govoru navzočim pojasnil pomen in namen tega otroškega vrtca, ki bo razširjal med otroki nemško misel in nemški duh.

Avto in motorno kolo sta se zaletela dne 9. t. m. zvečer na ovinku Ljubljanske ceste v Domžalah. Osební avto je vodil Bazilij Stanič, ko mu je od druge strani pridrvel naproti Andrej Weiss na motornem kolesu s prikolicco. Motorno kolo se je s tako silo zaletelo v avto, da se je avto na

Gledališče

Drama, Sreda, 21. jan. ob 17.30: »Rokovnjač«. Red B. — Četrtek, 22. jan. ob 17.30: »Bog z vami, mlada leta!« Red Četrtek. — Petek, 23. jan. ob 17.30: »Lepa pustolovščina« Red Premierski. — Sobota, 24. jan. ob 17: »Voda«. Izven.

Opera, Sreda, 21. jan. ob 17: »Ples v Operi«. Opera. Red Sreda. — Četrtek, 22. jan. ob 17: »Madame Butterfly«. Red A. — Petek, 23. jan. ob 17.30: Plesni večer Mire Sanjine-Jovanovičeve. Izven. — Sobota, 24. jan. ob 17: »Don Pasquale«. Premiera. Red Premierski.

Rokodelski oder

Opozarjamo, da bo v nedeljo, 25. t. m. na »Rokodelskem odru« uprizoritev odlične, tehtne in vsebinsko bogate komedije: »Velika skušnjava«. Občinstvo, ki je pri prvi predstavi napolnilo dvorano, je bilo nadvse zadovoljno. Vsem, ki si žele veselega razvedrila, obisk te prisrčne komedije, toplo priporočamo. Preskrbite si vstopnice v predprodaji, ki bo na dan predstave od 10—12 v društveni pisarni. Petrkova 12-1.

cesti kar nazaj obrnil. Čudno pa je, da je pri tem motociklist bil le malo ranjen na levi roki, medtem ko se drugim ljudem v avtu ni sploh nič zgodilo. Pač pa sta avto in motorno kolo tako poškodovana, da so oba morali zvečji vstran.

S Spodnjega Stajerskega

Zborovanje županov celjskega okrožja je pred nekaj dnevi bilo v Celju. Zborovanje je vodil politični komisar Dorfmeister, ki se je županom najprej zahvalil za vse, kar so lansko leto storili, ter nato podal pregled vojaškega in političnega položaja, nakar je podal smernice za prihodnje delovanje v občini. Nato so bila predavanja, ki so jih imeli razni višji upravni uradniki.

Ljudsko gibanje v Celju. Pretekli teden je bilo v Celju rojenih 10 otrok, 9 ljudi pa je umrlo. Umrli so: Marija Javšek, Ana Tavšek, Ivan Kukec, Marija Inkret in Marija Suskup — vsi iz Celja. Dalje so še umrli: Franc Košec iz Loke pri Voljniku, Albin Herman od St. Pavla pri Preboldu, Ivana Oset in Anton Vetrli.

Civilna poroka v Rogasški Slatini. Pred županom v Rogasški Slatini sta se poročila vodja bloka Matevž Zobec in Františka Prateski.

V Mariboru su umrli: V mariborski bolnišnici 37letna žofereva žena Alojzija Dolenc. — Doma pa so umrli: uradnik zemljiškega urada Anton Ješek, 71letna zasebnica Františka Kocbek in 77letna vdova okrajnega tajnika Ana Pleteršek.

DNEVNIK PALČKA Modrijančka

18

Vendarle sem opazil, da jim je moje petje všeč, a so se le tako delali.

»Zadosti!« je zavpil Zajček. »Zdaj, bratci, je čas, da se odpočijemo in se okrepimo. Jutri pa v boj, takoj, ko se bo zdani!«

Seveda smo vsi noč jako nemirno spali. Zjutraj smo se spravljali v vrste. Naša postrojena četa je začela plezati čez zid iz opeke. Potem smo pomerili puške. En — dva — tri — bum!

»Bum, bum!« je zagrmelo med zidovi.

Mahoma je tam notri v hiši, pod gomilo gruča začelo nekaj hrkati, mrmrati, pihati.

Ena opeka je zdrknila nizdol in zaslišal se je topot več nog, ki so bežale in grozen krik se je začel iz razvalin:

»Mi-ja-a-u-u!«

»Razbojnik!« se nam je vsem nehotе izvilo iz grla.

»Mi-ja-a-u-u!« se je spej oglasilo.

»Razbojniški signal! Poslušajte!« je zavpil Skočko.

»Mi-ja-a-u-u!« se je oglasilo še tretjič

Tega nisem več prenesel.

»Videti je bilo, da je mnogo razbojnikov in da se ne mislijo vdati brez boja.

»Reši se!« sem kriknil prvi.

»Rešite se!« je zavpil Čiček za menoj.

V hipu smo se vsi palčki poskrili, kjer se je le kdo mogel. Nekateri so se poskrili za zid, drugi v podrti okna, a jaz sem izginil v dimnik.

Tam me razbojniki pač ne bi mogli dobiti.

»Kaj naj pa zdaj počnemo?« je vprašal Šunko Zajčka.

»Malo počakajmo,« je odgovoril ta komaj slišno.

Začelo se je mučno čakanje. Minila je ena minuta, minila druga. Čudili smo se, kako da razbojniki oklevajo in smo se že zbal, da nas bodo za hrabro napadli.

Singapur - mesto leva

Singapur - največja angleška trdnjava

Kjer se dandanašnji dviga Singapur, poslednja trdnjava angleškega imperializma v Vzhodni Aziji, je bilo še v 13. stoletju glavno mesto indijsko-malajskega kraljestva, ki je gospodovalo na malajskem polotoku in je imelo obsežna posestva in trgovska torišča celo v Indokini in tudi na nekaterih kitajskih otokih. Sedanjí Singapur se je tedaj imenoval Tamarik in je mesto takrat po vsej Aziji slovelo zaradi svojega bogastva, saj so se ondi stekala vsa trgovska pota iz Indije, Sijama, Indokine, Kitajske in Japonske. A ko so se v tem delu morja začeli širiti vplivi evropskih držav s prihodom portugalskih ladij, je mesto Tamarik začelo pešati in je njegov sijaj začel bledeti, trgovske vezi, ki so se prej vse stekale semkaj, so se razrahljale in pomorska trgovina je prešla v roke Arabcev in Kitajcev. Portugalci so si izbrali kot svoje središče mesto Malako, ki je severozahodno od Singapura. Poglavitno trgovanje je obsegala kupčija z začimbami, ki so imeli Portugalci svoj monopol zanje. V 17. stoletju so se Portugalci ustanovili na Malajskem, kjer so več ali manj gospodarili Nizozemci, in so ondi ostali do konca 18. stoletja. Ko se je l. 1786 začela širiti ondi tudi angleška trgovina in so si prilastili tam prvo kolonijo v Malaki, Penangu in kasneje, ko so se Angleži okoristili z napoleonskimi vojnami, so se polastili tudi še nizozemskih, že oslabilih kolonij.

Toda pravi ustanovitelj mesta Singapurja je Anglež sir Thomas Stamford Raffles, ki je spoznal odlično zemljepisno lego tega kraja in važno trgovsko oporišče. Medtem ko se je Singapur zmeraj bolj dvigal kot osrednja točka pomorske trgovine, pa je postalo to mesto v poslednjih desetletjih sedanjega stoletja, potem ko je bil odprt tudi Sueški prekop, eno od poglavitnih vrat in izhodišč tega sveta.

Šele leta 1920 pa je Anglija začela uresničevati zamisel, da postane Singapur predvsem vojaško oporišče in ga je tozadevno preuredila v mogočno trdnjavo in strateško važno mesto. Ko je Anglija z Združenimi ameriškimi državami vred sklenila zvezo z Japonsko, so bili angleški državniiki mnenja, da naj bo Singapur nekakšen drugi Gibraltar. Res je Singapur prekrasno oporišče za ladje in je tako Angležem v veliko korist in pomoč. Saj je sleher na ladja tako rekoč za večno varno skrita med temi vijugastimi pomorskimi potmi med neštetiimi otoki in otoki, tako da bi človek res lahko dejal, da je ta kraj nezavzet. Zdej v tem času vojne, so morali Angleži pač spoznati, da so se uračunali z mnenjem o nezavzetosti Singapura. Pozabili so bili na bombnike, ki zadenejo tudi v labirintu pomorskih poti, in uračunali so se glede na hrabrost in požrtvovalnost japonskega vojaka.

Manj zadovoljivi so strateški pogoji na kopnem te pomorske trdnjave. (Otok Singapur je z ozkim morskim prelivom ločen od sultanata Johore). Na Malajskem polotoku je Angležem prav za prav zmeraj delala zgažnja Tajska država, a siamske grožnje so bile oslabilene po francoski Indokini, ki je soglašala z vojaškimi ukrepi Angležev. Singapur je eno od najbolj slikovitih mest v tropični Aziji. Njegovo prebivalstvo je sestavljeno iz vseh vrst azijskih plemen. Med njimi je malajski rod najbolj v manjšini, najvplivnejši in najbogatejši pa so tu Kitajci. Kitajci, ki jih je v Singapurju 250 tisoč, imajo v rokah vse trgovino z gumijem, z lesom, s kopro in cinkom, ki so štirje najvažnejši proizvodi na Malajskem. Kitajski del mesta je pravi posnetek kitajskih mest, v osrčju ima značilne molilnice-pagode, porcelanaste okraske in tiste značilne kitajske laterne iz papirja. Ceste so tu ponoči in podnevi vprav natlačene z množico ljudi. Okna hiš so zmeraj okrašena, bodi z zastavami ali

z razobešenim perilom. Tu in tam vidiš značilne kitajske prodajalnice in delavnice, ki so dan in noč odprte. V prodajalnicah in skladiščih je nakopičeno raznega več ali manj dragocenegega blaga, ki izhaja iz njega tudi več ali manj blagodečnega vonja. Pragovi in okna so polna pestrih Kitajcev, Kitajk in Kitajčkov in tudi kokoši, race in gosi povzročajo med njimi trušč, ki te itak že gluši v tem delu mesta.

Dalje je v tem mestu tudi kolonija Indijcev, ki žive tu povsem svoje značilno življenje, tako glede na zunanje opravke, kakor tudi v verskem oziru. To prebivalstvo še zlasti poveča pestri zunanji videz Singapura. Obhajajo dva svoja najbolj značilna praznika, to je Thaipusam in pa tako zvani prehod skozi ogenj. Prvi praznik obhajajo nekaj dni pred koncem januarja in prve dni v februarju in je višek te slavnosti veličastna procesija, kjer so v prvih parih videti tudi fakirji z raznimi svojimi mučeniškimi pripravami.

Prehod skozi ogenj se obhaja v glavnem bramanskem templju. Zbere se na tisoče in tisoče Indijcev, med njimi je bilo mnogo indijskih častnikov in vojakov. Vsa ta svečanost se je vršila v znamenju ognja, ko so udeleženci najprej vtikali roko v ogenj in se je vse kadilo kroz njih, da je bil vse en sam oblak.

Kakih dve sto moških je prestalo ta prvi prehod skozi ogenj in so nato nadaljevali drugi del svečanosti, ko so bili vsi obdani z ognjem. Nato je nastopila skupina spokornikov. Moški, goli do pasu, so imeli krog vratu cvetlične vence. Ko so žrtvovali nekaj cvetja in sadežev, nato so pomohili noge v jamo z mlekom, s kopro in grezom, nakar so stopili na žerjavo in so odšli očistič svojih grehov. Neki moški je pa še prav divje zaplesal po ognju in je nato skočil v kad. Proti koncu je deset moških šlo po ognju in zadnja je bila ženica, stara grešnica ki se je trikrat potopila v jamo, nakar je izčiščena odšla svojo pot. Slednjič je bila ceremonija pri kraju in ljudstvo se je kar trgalo za žareče oglje, ki so ga nosili domov kot dragocene svetilje. Oba ta dva praznika sta se sicer med Indijci že povsem pozabila. V Singapurju in Penangu so jih angleške oblasti dovolile do leta 1940, pač zato, da so bile Indijcem bolj priljubljene.

Zdravniški nasvet

»Potrebujete popoln mir. Najbolje bo, če greste vsak večer s kokošmi spat.«
»Nemogoče, gospod doktor! Nimam niti ene kokoši.«

Kap jih je zadela...

»Ne zmeraj! Toda v našem primeru zadostuje Ne vem vprašal slučajno, kakšno je podnebeje v vaši domovini, ste mi rekli, da je zima v Stradani zelo mila, tako, da se lahko pustijo na prostem celo aravkarje in smokve.«

»Kaj, pa morda ne res?«

»Angleži, ki so se zbrali medtem v knjižnici, so se glasno zakrohotali.

Chappell pa razlaga:

»Stradane leži v Ulstru na severnem Irskem! Toda tako podnebeje, o katerem ste mi vi govorili, je na žalost samo na južnem Irskem! To je pač vaša smola! Kajti od tega trenutka dalje ste mi postal sumljiv. Ni bilo treba veliko truda, da bi si preskrbel vaše prstne odtise. Da sem potem dognal se vaše prstne odtise v čikaški kartoteki, to tudi ni bilo težko, saj smo zato iznašli vzorec registriranja in bilo mi je treba ta vzorec samo brzojavno sporočiti...«

»Mogoče! Toda s tem še ni dokazano, da sem morilec!«

»Seveda ne! Toda slučajno sem naletel v kleti na zalogo »heartpalnina« in cianovca, ki ste ga hranili v omari, ki so se na njeni notranji strani zopet poznali vaši prstni odtisi! In svetilna harva Calgarjeve lutke je bila tudi v že omenjeni omari!«

»Se noben dokaz umora!«

»Toda pod obleko Calgarjeve lutke in na lutki sami so tudi vaši prstni odtisi!«

»Recimo da! Toda je še nekaj bolj prepričevalnega! mu pravi Gavin dobrodušno in stopi za korak nazaj.

Koj nato je prišlo, česar ni nihče pričakoval.

Gavin je vrzel podstavek s posodo in whiskeyjem Chappellu v glavo.

Potem je z bliskovito kretnjo razbil špiritno svetilko, prevrgel svečke in izginil v temo.

Chappell pa je iskal s znoptom žarkov iz ročnega žaromet.

»Gavin!« je klical komisar za pobeglim.

»Gavin, z motornim čolnom, ki ste si ga zase rezervirali, smo se pripeljali mi!«

Gavin se je počasi vračal.

»Saj sem si lahko mislil, da mi bo vse izpodletelo, odkar si na gradu ti, pasja krile!«

Krinka je padla.

Iz vzornega hišnika je postal tipični človek spodnjega sveta.

»Kar vtaknite me v luknjo!« je rekel zamolklo Chappellu.

»Sem kriv! Če pripisete enega ali več mrtvih na moj račun — briga me —! Sem se pač uračunal! Saj, človek ne bi smel hoditi za druge po kostanj v žerjavico!«

»Kam se je pa podal Lyngby?« vpraša Bytrock, ko so odpeljali stražniki morilca.

»Ta se je pa potuhnil!« mu odgovori Chappell.

Konec človeka s sedmimi listnicami

Tedenski vlak, ki pride v sredo iz Videma pri Bahaji v Buenos Aires, je znan kot vlak bogatašev in veletrgovcev z volno in drobnico. S tem vlakom se vozijo vsi tisti številni ljudje, ki potujejo preko vse pampe, da se preskrbe z veliko količino volne z zadnjega striženja na velikih »haciendas«, kjer gojijo na deset tisoče ovac samo v ta namen. Zato je tu vedno dobra prilika za žeparje velikega sloga, za donosne napade in često se dogajajo tu dramatični in zanimivi prizori.

V zadnjem vlakcu teh trgovcev z volno, ki je došel sem, se je pripetila napeta in strastna drama. V jedilnem vagonu je ravno obedovalo nekaj bogatih trgovcev, ko se jim približa iz ozadja odlični mladenič, da bi se usedel na edini še preostali sedež. Bil je elegantno oblečen, vedel se je z neko mednarodno eleganco. Usedel se je k mizi in naročil natakarju običajno kosilo. Družba je spregovorila nekaj neobhodnih besed, kot se ob taki priliki godi, ker pa se niso posebej poznali, ni prišlo do razgovora. Po jedi, ko so pričakovali kave, so nekateri prebrali časopise, ali motrili svojo poslovno beležnico. Popotnik, ki je zadnji prišel k mizi, je pozorno opazoval svoje tovaršice pri mizi, sledil vsaki njihovi kretnji. Posebno pozoren je postal, ko so popotniki plačali natakarju račun.

»Nobena druga postava ne bi mogla zmagati...«

Hrvatski nogometni krogi so z nedeljsko igro svoje enajstotice hudo nezadovoljni. Po lepih uspehih, katere je dosegel Gradjanski proti bolgarskim, madžarskim in nemškim moštvoim so upali, da se bodo tokrat revanžirali Nemcem, ki so jim lani na Dunaju poslali kar pet žog v mrežo. Tokrat so se zanašali na prednost domačega igrišča in na odlično formo izbranega moštva. Budni Herberger, trener nemškega moštva, pa je z vsem tem računul in prispel v Zagreb z enajstotico, v kateri je bilo zbrano vse najboljšje. Kakor smo že poročali, so zmagali Nemei v Zagrebu z 2:0.

»Nobena druga postava ne bi mogla zmagati na tej tekmi, ki je bila lepa, toda težka,« je izjavil Herberger po končani borbi. Posebno zadovoljen je bil z vratarjem Jahnom, o Walterju in Deckerju pa je dejal, da bosta imela odsej stalni mesti v državni reprezentanci. Pohvala strogega trenerja Herbergerja je posebno laskava za mladeniča Deckerja, ki je prvič igral v državnem predstavištvu, po vrhu pa še zabil edini regularni gol.

Na strani Zagrebčanov sta se odlikovala Cimermančič v napadu in Glaser, kateremu pravijo hrvatski Zamora. Strokovnjaki hvalijo igro Hrvatov v prvem polčasu. Cimermančič je izvedel par nevarnih prodorov. Samo nesreča je hotela, da ni mogel niti enega prodora realizirati.

Herberger je odpotoval po končani tekmi spet na Dunaj, kjer bo pripravil svojo enajstotico za drugo mednarodno tekmo, ki bo l. februarja proti Švicarjem. Izjavil je, da bo moral moštvo precej spremeniti. Durek in Rigler sta odpotovala iz Zagreba na bojišče, Conena pa bo poslal na okrevanje, ker se mu še vedno poznajo posledice poškodbe. V napadu bosta ostala samo še Walter in Decker.

V 13. kolu 110.000 gledalcev!

Italijansko državno prvenstvo ni pomembno le v športnem, pač pa tudi v finančnem oziru. Moštva, ki igrajo v prvem razredu, imajo nedeljo za nedeljo nabite tribune. V 13. kolu je bilo največ gledalcev v Turinu — 24.000 — inkaso pa je bil okrog 200.000 lir. V Rimu jih je bilo 20 tisoč, v Napoliju 13.000, v Milanu in Livornu po 15.000, v Genovi 7000, v Florenci 11.000, v Modeni pa 5000. Na osmih tekмах pretekle nedelje je bilo torej 110.000 gledalcev, skupni inkaso pa je posamel okrog milijona lir.

O posameznih izidih smo poročali že včeraj. Dodajemo razpredelnico prvega razreda:

Roma	13	7	5	1	22	9	19
Venezia	13	6	5	2	16	8	17
Torino	13	6	5	2	16	14	17
Triestina	13	4	6	3	14	10	14
Genova	13	4	6	3	17	14	14
Liguria	13	5	4	4	23	21	14
Ambrosiana	13	4	6	3	19	18	14
Juventus	13	5	3	5	19	20	13
Florentina	13	4	5	4	17	18	13
Atalanta	13	5	2	6	19	18	12
Lazio	13	3	6	4	21	20	12
Livorno	13	3	6	4	18	25	12
Milano	13	4	2	7	26	24	10
Bologna	13	4	2	7	19	19	10
Napoli	13	3	3	7	12	25	9
Modena	13	2	4	7	11	26	8

V Innsbrucku so tekmovali v nedeljo drsalni pari Vzhodne pokrajine za svoje prvenstvo. Prvo mesto v plesu na ledu si je priboril dunajski par Stöhr-Hackl.

»Čemu? Ima tudi slabo vest?«

»Vsekakor mu ni lahko pri sreču!«

»Toda zakaj ne?«

»Ker je bil Feldmanov zaupnik!«

Bytrock se je počohljaj.

»Odkrito povedano, gospod kolega, vi ste nas pa spretno vodili za nos! Sedaj imamo sicer morilca in njegovega pomagača — tiskarja in brusača. Toda je še nekaj stvari, ki so mi nejasne, prosim, razložite nam jih!«

Chappell se mu nasmehne.

»Torej, eprašujate kar po vrstili!«

Bytrock je začel z vprašanji:

»Zakaj ste rekli gospodu Cassertonu tako rezko, da mora vedeti, kaj to pomeni, ko je držal v rokah Calgarja?«

»Bog vsemogočni!« zavzdihne Chappell ironično. »Vi hočete pa res vse natanko vedeti! Gospod Casserton ne da ni samo poznal skrivnega predala v knjižnici, temveč je že na odru nastopal z lutkami, tako, da je bilo vprašanje, kaj naj to pomeni, vse odveč...«

»Zanimivo! In kako je z gospodom Mc Stakesom? Je on streljal v gledališki dvorani na vas, ko so se podrlle kulise?«

»Potem ne bi sedaj več živel! Mc Stakes je namreč tako izborni strelec, da so vsi njegovi sosede, lovci te pokrajine nanj hudi, ker ga prime večkrat lovska strast in strelja potem tudi tam, kjer sploh ne bi smel. Grofijsko so tudi tako je večkrat, ko varilo. Zato je bil tudi ga tako zaskrbljen, pa je našel pri njem

Kar naenkrat pa se je odlični potnik dvignil, kot bi hotel zapustiti svoje mesto, a se je morda zaradi nenadnega sunka zalazil; kazalo je, da bo vsak hip padel, in da bi se temu izognil, se je oprijel svojega soseda pri mizi, a se mu je nato takoj opravičil zaradi nehotene kretnje. Toda potnik, ki je sedel na drugi strani mize nasproti njima, je bil vse opazil in zazdelo se mu je, da je odlični potnik potegnil iz suknjiča listino.

Zato je z očmi zasledoval kretnje odličnega mladeniča, ki je, ko je prišel vlak na postajo Corrientes, izstopil. Ker je potnik to pričakoval, je hitro vprašal omega, naj pogleda, če ima se svojo listino. Toda ta je izginila. Brez dvoma, elegantni potnik je bil žepar in tatvina se mu je posrečila.

Okradenec ni izgubljal časa, da bi ga vprašal, kdaj mu bo listino vrnil, in tako sta, komaj je žepar stopil na peron, počila dva strela iz samokresa: zadelo ga je v nogo, da je padel na tla. Strela sta vzbudila pozornost postajnega osebja in orožnikov, ki so takoj prišli k ranjencu. Okradeni jih je informiral o dogodku, in orožniki so preiskali žeparja. Pri njem so našli sedem listnic, ki jih je bil vse ukradel na istem vlakcu. Spoznali so ga, da je to razvpiti Pignoles, znan kot mednarodni razbojnik in tat.

Sport

Hvegerjeva in Sörensenova se borita za svetovni rekord

Na Danskem živita dve deklici, ki sta nenavadno nadarjeni za plavalni šport. To sta Ragnhilda Hveger, ki ima 42 svetovnih rekordov v crawlju in Kirsten Sörensen, ki je na kratke proge najbrže še hitrejša od svoje nasprotnice. Te dni bosta v Kopenhagenu startali v zimskem bazenu in končno veljavno rešili vprašanje, katera je hitrejša. Ob tej priliki bodo skušale danske plavalčice postaviti kar tri nove svetovne rekorde: na 100 yardov, 100 metrov in v štafeti 4x100 m.

Ko je bila Ragnhilda na turneji v inozemstvu je Sörensenova doma pridno trenirala in postavila nov svetovni rekord v prostem slogu na 100 yardov, 59,5. Za dve desetinki sekunde je izboljšala rekord Ragnhilde. Tudi sicer je plavalna večkrat pod eno minuto, dasi ni imela potrebne konkurence. Te dni razpravljajo danski športniki samo o tem, katera je hitrejša. Zanimaja jih pa tudi vprašanje, če se bo tej ali oni posrečilo rušiti poslednji rekord, katerega drži še slavna Willy den Ouden. Postavila ga je l. 1936, s časom 1:04,6. Ragnhilda se je ponovno trudila, da bi izbrisala s tabele svetovnih rekordov še zadnjo znamka svoje nizozemske nasprotnice, posrečilo pa se ji je približati se le na 1:05,1. Pravijo, da je Ragnhilda v startu prepočasna. Danci polagajo več upanja v mlado Sörensenovo in čakajo z velikim zanimanjem na izide prvega srečanja med obema povodnima deklicama.

Ustaška mladina je igrala v Karlovcu tekmo v hokeju na ledu proti Italijanski litorski mladini. Zmagali so Italijani s 4:0 (3:0, 0:0, 1:0).

Evropskega boksarskega prvenstva, ki bo od 21. do 25. t. m. v Breslavi, se bo udeležilo tudi 6 hrvatskih tekmovalcev.

Na Filipinih je padel japonski poročnik Sio Oye. Med športniki je bil znan kot izvrsten skakalec s palico. Udeležil se je tudi znamenite finalne olimpijske borbe v Berlinu, ko so se dajali pozno v noč. Takrat je preskočil Sio Oye 4,25 m in dosegel tretje mesto.

Norveški drsalci se pripravljajo za nastop v Celovcu, ki bo 28. in 29. t. m. V poseben tečaj so povabili najhitrejše drsalce, ki trenirajo pod vodstvom svetovnega prvaka Engnestangena. V Celovcu bodo tekmovali v teku na drsalkah na 500, 1500 in 5000 m. Na mednarodnem troboju bodo sodelovali norveški, nemški in nizozemski drsalci.

Ministrstvo za šport in telesno vzgojo v Zagrebu je razdeljeno na 12 odsekov. Prvi odsek bo pristojen za športno udejstvovanje v ljudskih in srednjih šolah ter na visoko šolo za telesno vzgojo; drugi odsek za telesno vzgojo v častni službi dela, ustaških organizacijah in vojski; tretji odsek pa za žensko športno udejstvovanje. Razen tega bodo ustanovili tudi posebne odseke za propagando, zdravstvo, športne gradbe ter za razne panoge športa, telovadbe in planinstva. Hrvatsko ministrstvo za ljudsko telesno vzgojo bo imelo končno še pravni odsek in urad za pospeševanje starih narodnih športov kot so na primer metanje kamna in sinjska palka.

Nad milijon parov smuču so darovali nemški športniki za potrebe vojske. Sedaj, ko so zaključili z nabiranjem akeijo, so jih našli 1.174.748 parov. Številka je zanimiva tudi zaradi tega, ker pove, kako razširjen je smučski šport v Nemčiji.

O Deckerju, ki je nastopil v Zagrebu prvič v nemški nogometni reprezentanci, poročajo, da se je odlično obnesel. Kakor znano, je dal Decker edini gol, medtem ko je prvega zakrivil branilec Brozovič.

Montgomery pistolo, »Webley and Scott« istega kalibra kot jo ima Bobby, iz katere je bil ravno malo prej streljal.

»Kdo pa je bil potem oni strelec v gledališki dvorani,«

»Gavin! In Gavin je izredno slab strelec, kajti drugače bi me bil lahko počil tudi skozi lino, ki je bila v odrskih tleh. Njegova pomagala pa me nista hotela. Njih delo ni bilo moriti! Zato sta se vdala samo v to, da bosta napravila tisto stvar s Calgarjevo lutko nad mojo posteljo, medtem, ko je Gavin z ostalo služinčadjo molil v kuhinji za moj zdravje...«

»O ta lopov...«

»Gospod se je zbudil!« javlja sanitetni stražnik.

Vsi so drli k Ambrosejevi postelji.

Tessy Cassertonova ga je nežno objela.

»Si dobra deklica!« ji reče Ambrose. »Boš šla z menoj v Ameriko! — So se fotografije posrečile? O, saj tukaj je pa Bobby! Halo, stari fantek!«

Videti je bilo, da je hotel reči Bobby ranjenemu Ambroseju nekaj lepega.

»Halo!« je končno spravil iz sebe. »Se dolgo nisva videla! Toda tam spodaj, v tej bedni ječi, sem čital od tebe prekrasen članek. Človek božji, ta mi je upal! Čakaj, mislim da je imel naslov »Pirat med rekami...«

»Uf!« zastoka Ambrose. »Uf! In zato sem prišel k tebi, da moram slišati zopet tole...«

KONEC.

Iz Novega mesta

Slabo moko je predrago prodajala. Meseca maja lanskega leta je najemnica mlekarne v Kočevju prodala zelo slabo moko za zmesni kruh po 6 din za kilogram, čeprav je cena enotni krušni moki bila določena na din 5.50. Zaradi tega je bila prijavljena novomeškemu okrožnemu sodišču, pred katerim se je v ponedeljek dopoldne vršila razprava, katere se pa obtoženka ni udeležila. Razprava se je vršila v njeni odsotnosti. Državni pravdnik je poudaril, da je krivda obtoženke toliko večja, ker je vedela, da je moka, ki jo je predrago prodajala, bila slaba. Sodnik g. Rezelj jo je obsodil na sedem dni zapore in 120 lir denarne kazni, v primeru neizterljivosti pa še na dva dni zapore.

Ljubljansko gledališče bo v novomeškem Prosvetnem domu gostovalo dne 26. januarja s švicarsko vojno dramo »Izdaja pri Novaric. Prva pred-

stava bo popoldne ob treh, druga pa ob 6. Predprodaja vstopnic za obe predstavi v Ljudski posojilnici.

»Moje ječe« je naslov knjige, ki je izšla kot 10. zvezek Slovencev knjižnice. Stane 5 lir. Dobi se v novomeški podružnici »Slovenec«, ki posluje v Krajčevi knjigarni.

Seja novomeškega občinskega odbora se bo vršila danes, v sredo popoldne v občinski posvetovalnici. Na dnevnem redu je med drugim sklepanje o draginskih dokladah občinskih uslužbenecv in o nastavitvi dnevnika pri anagrafskem uradu.

Mestna občina poziva vse delodajalce, da nemudoma prijavijo vse svoje uslužbence ne glede na starost ali spol z davčnimi knjižicami zaradi vpisa v seznam za kuluk. Kdor se v tem pozivu ne bo odzval, bo prijavljen okrajnemu glavarstvu, ki bo postopalo po zakonu.

Filatelijska

Filatelisti pozor!

Najugodnejše kupite in vnovčite znamke vseh kontinentov do poslednjih okupacijskih znamk v knjigarni Janez Dolžan. Ljubljana, Stritarjeva 6.

Poizvedbe

za živali

Zatekel se je

iz Dev. Mar. v Polja mal bel kosmat piček, ki ališ na ime »Reks«. Komur je kaj znanega o njem, naj javi proti nagradi na telefon 38-52 ali pa gostilni Sterniša, D. M. v Polju.

LOKAL

v strogem centru mesta, ca. 300—400 m², od katerih 150 m² v pritličju, iščemo za takoj v najem. — Damo eventualno odškodnino ali odkupimo vso stavbo. — Ponudbe poslati: Trdinova 5, pritličje desno, telefon št. 24-20.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Z nasmehom v življenje

Muzikalna šaloigra. Polna duhovite vedrosti, petja in liubezni
Fernand Gravey — Betty Stockfeld
KINO UNION — TEL. 22-21

Odlična veseliga

Nočem se poročiti

Jenny Jugo — Nino Berozzi
KINO MATICA — TEL. 22-41

Izborna življenska drama, zgodba o globoki in trajni ljubezni

Jutri me aretirajo...

Ferdinand Marian
KINO SLOGA — TEL. 27-30

Malioglasil

V malih oglasih velja pri iskanju službe vsaka beseda L 0.30, pri ženitovanjskih oglasih je beseda po L 1, pri vseh ostalih malih oglasih pa je beseda po L 0.60. Davek se računa posebej. — Male oglašje je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe

Razpis službe

Krajevni šolski odbor v Cerknici odda službo šol. sluginje. Nastop 1. februarja. Pogoji: vestnost in poštenost! Plača ca. 200 lir mesečno, stanovanje, kurjava in razsvetljava. Javiti se je šol. upravitelju.

Kupimo

Kože domačih zajcev

veverice, lisice, dihurjev, kun, vider in domačih mačk kupuje L. ROT, krznarstvo — Ljubljana, Mestni trg 5. (k)

Stanovanja

Iščejo:

Enosobno stanovanje

ali večje prazno svetlo sobo iščem v centru. Ponudbe upravi »Slovenec« pod »Svetlo« št. 487.

Obet

Pozor!

Vodovod vam odaja hitro in brez poškodb zidu tvrdka Jože Mihelič, Kavškova 18, tel. 49-69. (r)

Posestva

Hišo z vrtom

v bližini Ljubljane, kupim za približno 80.000 lir. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Plačam takoj« št. 501. (p)

Ujenci

Učenko

za trgovino z mešanim blagom, sprejem takoj. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 458. (v)

Živali

Žrebeta prodam

Keršič Pavel, Izanska c. št. 275, Ljubljana. (g)

Glasba

Kupim harmonij

za podružno cerkev. Plačam lahko delno v živezu. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 488. (g)

KMETSKA POSOJILNICA LJUBLJANSKE OKOLICE V LJUBLJANI

naznanja žalostno vest, da je umrl član njenega nadzornega odbora, gospod

Mihael Kavčič

posestnik, trgovec in gostilničar

Zasluznemu in poztvovalnemu sodelavcu bomo ohranili časten in hvaležen spomin.

Ljubljana, dne 20. januarja 1942.

TEATRO COMUNALE GIUSEPPE VERDI TRIESTE

Programma della stagione lirica — Program operne sezone:

FRANCESCA DA RIMINI - di Riccardo Zandonai

15-18-22-27 gennaio (januarja)

RISURREZIONE - di Franco Alfano

17-20-25 gennaio (januarja)

LA BOHEME - di Giacomo Puccini

24-29 gennaio (januarja)

1-10-15 febbraio (februarja)

DAFNI - di Giuseppe Mulè

31 gennaio (januarja)

3-7 febbraio (februarja)

UN BALLO IN MASCHERA - di Giuseppe Verdi

6-8-12 febbraio (februarja)

AR ANNA A NASSO - di Riccardo Strauss

14-17-22 febbraio (februarja)

IL GAPPello A TRE PUNTE - di Manuel de Falla

21-24 febbraio (februarja)

DONATA - di Gaspare Scuderi

1 marzo (marca)

26-28 febbraio (februarja)

NORMA - di Vincenzo Bellini

3-8 marzo (marca)

PROGRAMMI PRESSO LA — PROGRAMME DOBITE PRI C. I. T. — Tyrševa cesta

Zahvala

Prijateljem in znancem, ki so izkazali čast in spoštovanje naši ljubi mami

Mariji Grudnovi

na njeni zadnji poti, darovalec vencev in cvetja, pevcem Glasbene Matice za ganljivo pozornost in vsem, ki so nam stali prijateljsko ob strani, se iskreno zahvaljujemo.

Ljubljana, dne 19. januarja 1942.

Rodbine: GRUDNOVA, PERNETOVA in TOMSICEVA.

Francesco Perrit

39

Neznani učenec

Zgodovinski roman iz Kristusovih časov. Prevedel dr. Joža Lovrenčič

»Poglej, gospod,« je rekel Simon, ki je korakal ob Megaklesovem mezu in z neznanskim veseljem gledal na višine pred seboj, »tam je sveto mesto, mesto Davidovo. Tempeljska vrata so že odprta in srebrne fanlare že kličejo k jutranji molitvi.«

Res, tam spodaj pod nebom in kovinastem soju se je črtalo mračno Judejsko gričevje kakor kupi skalovja in pepela. Na vrhu najbližjega, obdanega z navpičnimi strminami in ogradami, se je dvigalo jeruzalemsko obzidje s svojimi velikimi utrdbami in močnimi stolpi, ki so se slepeče belili. Na najvišjem kraju mesta, na griču Morija, so se že svetile v soncu, ki je pravkar vželo, zlate tempeljske strehe in steber sivega dima se je dvigal kakor perjanica v vetru v čisto jutranje ozračje.

Bil je dim žrtenikov.

Medtem se je gneča od trenutka do trenutka večala in Marcus Adonij je doživljal prizore, ki so ga vedno bolj pretresali. Karavane, ki so se voo noč pomikale, so se ob zorečem se dnevu in ob pogledu na eveto mesto ustavljale, se urejale in ljudje so se egali po cimbalah in pavkah, po svirelih in piščalih, da je odinevalo veselje po vsej dolini. Povsod se je oglašalo petje, veseli vziki in goreče prošnje. Bilo je, kakor bi vse to ljudstvo ob pogledu na mesto prerokoval zbeležalo.

A poleg veselja, kakšna grozna revščina med to množico! Najrevnejši med romarji so prenočevali pod milim nebom in so zdaj odhajali s svojih počivališč, kjer so ugašali ognji. Bili so romarji, ki so prihajali stotine tečajev daleč in so imeli s seboj samo drahmo za mostnino in v culi hieb ovenega kruha. Bili so reveži, ki so šli in upali,

da bodo o praznikih pashe preživel kak dan ob miloščini. Sorodniki so nosili ali pa peljali na oslih svoje bolnike, da bi jih potapljali v očiščujočo kopel. Pastirji so v svoji revščini zadeli okoli vratu kako jagnje, drugi deželani pa so spotoma, da ne bi prišli prazni in bi imeli kaj žrtvovati, ujeli v oljkovih gajih po par grlic. Utrujeni od poti, a navdušeni ob pogledu na lepe bele stolpe, so se ustavljali ob travnikih, sedeli ob ogradah in po cvetočih rušah. Pohabljeni so čepeli kraj poti v prahu s svojimi berglji, iztegali roke in glasno ponavljali svojo otožno prošnjo: »Sedakah...«

Bolnikov je bilo nešteto. Reveži, ki se jim je v izteklih očeh belila samo roženica, drugi so imeli od trahoma kot ustnice nabrekle veke, spet drugi so imeli pohabljene ude, skršene ali okrnjene ali kot gole smokovove veje suhe roke. Matere so nosile v naročju ko limonov lub rumene otroke, ki so svetlo gledali s svojimi velikimi očmi, kakor bi veselje premagalo bolečine.

Tu in tam je na ovinku kake steze v bližini stražnega stolpa, kakršne gradijo čuvaji vinogradov iz blata in vejvja, bilo videti gručo ljudi v črnih cunjah in s pokritimi glavami. Ko so se bližali romarji, so začeli grozno jadikovati in hripavo vpiti kakor kaka nočna žival.

»Oddaljite se, nečisti smo!«

Potem se je kdo od gruče odtrgal, prišel do ceste, pokazal svoj strašni obraz, ki je bil kakor z apnom pobeljen, ali iztegnil roko, na kateri so bili kakor ogorki sveče okrnjeni prsti.

»Sedakah, sedakah!...«

Bili so govavci. Ko so se bližali, so legionarji grozeče kričali nanje in dvignili sulice. Marcus Adonij je bil prestrašen. Nikdar si ni mogel misliti, da bi bilo na svetu toliko gorja in tako grozno trpljenje človeškega telesa. Zdaj je popolnoma razumel, zakaj mora skoraj priti Dioniz ali kakšen drugi Ourešitelj.

»Toda kako,« se je zbežan vprašal, »kako bi mogel Lioniz dati veselje tem nesrečnejšem?«

Ni se mu zdelo mogoče, da bi isti bog, ki bi prevzel človeško podobo in bi prišel klicati Varilijo in njega v kraljestvo luči, mogel poklicati k sebi te bedne in žalostne ljudi, ki telesno odbijajo in niso eposobni za nikako veselje, to ostudno gomilo udov, ki s svojim smradom ob cesti kvarijo vonjavo vetra in cvetočega polja.

»Morda pa Dioniz ne pride zaradi njih,« je sklepal Marcus, »ampak zaradi svojih izbranih izvoljencev.«

Vendar so ga taki prizori vznemirili in mu vzbudili globoko sočutje. Piskajoči, skoraj nečloveški glasovi, jadikajoči »Sedakah« revežev so ga navdajali s strahom in iz dna duše bi jim rad pomagal. Z grozo je pomislil, da pripada temu zapuščenemu ljudstvu tudi njegova mati. Kaj, če bi jo srečal med takimi reveži pred tempeljskimi vrati in bi iztegala roko in prav tako žalostno klicala?...

»Sedakah!... Kaj pomeni, Megakles, ta beseda? Kaj prosijo s tem svojim klicem?«

»Gospod, sedakah pomeni pravica.«

»In zakaj zahtevajo pravico, Megakles? Ubogi eo, samo obol miloščine prosijo. Pravica se deli med enalimi.«

»Ali ne veš gospod, da je usmiljenje — pravica? Pravica, ki jo je človek dolžan človeku.«

»Usmiljenje je pravica?« se je vprašal Marcus Adonij in misli so se mu zmedle.

5.

Med to nesrečno množico so Marcus in legionarji prispeli do vznožja hriba in se začeli vzpenjati. Pot je bila kakor hudournikova struga med pobočji, s katerih so segale vitke veje oljk, trti in smokv. Tu in tam so na kaki sivi pečini cvetele vetrnice in žoltordeče zlatice, ki se je zdelo, da širijo v ozračje neizrazni dihi pomlad.

»Prostor, prostor!« je kričal Tricongius, popustil konju vajeti in grozil s sulico. Ljudje so se previdno umikali se stiskali k ogradam, mrmrali ali

prosili. Nekateri, ki so nosili vidno svoje, pozornost vzbujajoče talismane, so se strahoma umikali in se čimboli stiskali k skalam, da ne bi prišli v senco, ki se je za vojaki daljšala proti zahodu.

»Vidiš, gospod,« je pojasnil Tricongius, »ti reveži, ki se izogibajo naše sence, so iz ločine farizejev. Veš, tu je neznansko ločin. Ni ga na svetu ljudstva, ki bi bilo bolj noro, kakor je to. Imel sem opraviti, gospod, z Germani, z Mavretanci, z Iliri in tudi s Parti, a nikjer nisem našel tako nedovzetnih in prevzetnih ljudi. Mislijo, da so nekaj posebnega, da so izvoljeno ljudstvo nekega čudnega boga, ki prebiva v teh gorah. Če jih ne krotiš z železno roko, se vsak trenutek upirajo. K sreči je med njimi zdaj pravi mož. Pontius Pilatus jih iztrebi, če jih ne bo srečala pamet.«

»Moj oče je bil milejši, a vendar je bil tu enajst let upravitelj,« je pripomnil Marcus.

»Takra, gospod, niso bili tako besni. Zdaj so si vtepli v glavo, da se bo rodil med njimi vojvoda, ki bo premagal Rim. Mesija mu pravijo. In v tem pričakovanju postajajo nevarni.«

Polagoma so se bližali mestu. Pokrajina je bila vedno bolj pusta. Cesta je bila izsekana v živ rob in na desni in na levi so bile v stenah votline, v katerih so prebivali prenapeti samotarji. Mnogi so sedeli na pragu svojih brlgov in peli stare preroke. V njihovem otožnem glasu je bilo nekaj strahotnega.

Končno so se okoli poldne na nekem ovinku kamenite ceste začrtali pred njimi pod nebo mogočni obrisi Hipikovih in Fazelovih stolpov z navpičnimi odprtinami oken, kakor bi gledale velikanske mačke proti gori Nebo, ki jo je tam v dalji zastirala megla.

Puščavski veter, ki je začel okoli pete ure močno pihati, je zdaj napolnil ozračje z rdečastimi oblaki. Velike jate golobov, ki so prileteli iz trstja ob Jordanu, so v sunkih vetra preletele obzidje mesta in se preplašene epustile v dolino Imona.

Naposled so prišli do velikih, a zanemarljenih Jopskih vrat, pred katerimi se je trlo ljudstva.